Ч. 228 (15.039). ЛЬВІВ, ПЯТНИЦЯ 14. ЖОВТНЯ 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. РІК LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ РИНОК Ч. 10 II ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телеґр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060
„ Банку Чеських Леґіов Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Конфіската „Діла".

Вчорашне (227) число „Діла" підпало конфіскаті за: 1) заяву словацького пос. Сідора про словаків і закарпатських українців, 2) за вістку про становище українців у Румунії до мадярських зазіхань на Закарпаття; 3) за вістку про становище париського „Тан-у" до справи прилучення Закарпатської України до Мадярщини; 4) за пять довших уступів, себто більшу частину передової статті п. н. „Щоб побити Росію, чи щоб знищити українців?!"; 5) за кореспонденцію „Справа Закарпаття у Варшаві"; 6) за інформативну статтю про Чесько-Словацько-Українську Державу; 7) за вістку про призначення двох міністрів Закарпатської України державними секретарями; 8) за вістку про виїзд делеґації Закарпатської України до Праги; 9) за вістку про становище Югославії до мадярських зазіхань на Закарпаття і 10) за торжественний молебен в архикатедральному храмі св. Юра та маніфестацію українського громадянства у Львові. Цензура повідомила про конфіскату „Діла" дуже пізно, так, що другий наклад можна було видрукувати щойно в четвер рано. Тому наші читачі дістали „Діло" з білими плямами аж на пятьох сторінках „Діла" та з великим опізненням не з нашої вини.

Закарп. Україна витає своїх міністрів
та присягає боронити своєї незалежности.

Уряд Закарпатської України, як відомо, після уконституування виїхав до Праги, де чеський уряд його визнав. В середу в 13. годині закарпатські міністри вилетіли з праського летунського майдану.

На вістку про поворот уряду Ужгород величаво прибрано жовто-блакитними прапорами, цвітами і зеленю. З усіх усюдів зійшлись до столиці маси селян — панував незвичайний ентузіязм.

Точно в 16-ій годині приїхали міністри Закарпаття. Залунали оклики: „Слава", „Хай живе наш уряд", „Слава Закарпатській Україні". З літака висіли міністри: Бродій і Ревай та державні секретарі: о. Волошин і Пішак. Їх привітали на аеродромі б. губернатор Грабар, від Української Національної Ради і д-р Юліян Бращайко, від „Просвіти" — Федір Ревай, представник „Земледільського Союзу" та від жидів д-р Куґель. Опісля уформувався похід, що дійшов до майдану Корятовича, де промовили до народу по черзі мін. Бродій та Ревай і держ. секретарі д-р Пішак і о. Волошин, посадник Ужгороду Дудаш, від Української Національної Ради Клочурак і інші.

Населення стихійно маніфестувало проти мадярських зазіхань і зложило обіт не віддати Закарпатської України та боронити її незалежности до останньої краплини крови.

Маніфестація закінчилася висланням телеграм до центрального уряду в Празі та до мін. Бачинського в Комарні.

Польсько - мадярський кордон,
але на Словаччині?

У часописах появилася вістка, що німецький щоденник „Національцайтунґ", близький маршалові Ґерінґові, рішуче **висловлюється за незалежністю Закарпатської України. Він пропонує, щоб польсько-мадярське сусідство здійснити, віддаючи Мадярщині цілу Словаччину, а не Закарпатську Україну.**

Справа західного кордону Закарпатської України

Як подають з Ужгороду, уряд Закарпатської України домагається, щоб закарпатсько-словацький кордон ішов через місцевости: Бардіїв, Пряшів, Кошиці, Теплиці та Требишів. Таким чином до Закарпаття прилучено би 8—10.000 квадратових кільометрів простору.

Завдання уряду Закарпатської України.

Закарпатський уряд заявив, що його першим і найважнішим завданням є устійнити й обезпечити кордони Закарпатської України. **Він рішуче протиставиться переборщеним і неоправданим домаганням Мадярщини та закликає усіх громадян боронити кордони держави чехів, словаків і закарпатських українців.**

—о—

Домагаємось забезпеки
життя і майна!

Львів, 13. жовтня 1938.

Від несповна двох тижнів, відколи тільки міжнародньо заактуалізувалася справа Закарпаття, українські установи, крамниці, ба, навіть приватні помешкання українських діячів у Львові, навіть приватні помешкання рядових українських громадян, непричасних до ніякої політичної акції, лікарів, адвокатів, наражені на напасть польської вулиці. Зазначуємо з притиском, що українці польської вулиці рішуче нічим не провокують, проти польської держави ані народу в міжчасі ні разу досі не демонстрували. Були маніфестації **за нашими** закарпатськими земляками і були демонстрації **проти** мадярських ревізіоністичних претенсій що до Закарпаття. В одному і другому випадку українська реакція була зовсім правильна, не тільки психольоґічно оправдана, чи політично доцільна, але цілком людська і мабуть нема ні одного польського патріота, людини спокійної та здібної орудувати зрівноваженими катеґоріями думки, який заперечував би українцям право цікавитись долею поверх пів міліона своїх земляків зараз за границями Галичини та виявляти свої почування в спосіб, який польських патріотів і польських державників ні трохи не ображує ані зачеплює.

Однак видно, що взагалі сама поява українців, сам факт, що вони зважуються відзиватися, що дають знати про своє істнування, виводить польську вулицю з рівноваги. І польська вулиця моментально реаґує **погромами**, виправдуючи їх пост фестум брехливими арґументами, немов то українці підносили також протипольські оклики, **яких не було.** Від двох днів польська вулиця у Львові розперезалась і безкарно гуляє, нищучи майно українських установ та поодиноких українських громадян нападаючи на українських прохожих, побиваючи до крови і важко ранячи десятки українських громадян. Цій погромницькій роботі польської вулиці польські адміністраційні чинники у Львові не дають відповідного відпору, так само, як не дали його давніше у Золочеві, Радехові, Кабарівцях. Вчорашні погроми переступили всі дотеперішні межі, при чому не знаємо випадків, щоб влада виступила енерґійно в обороні українців, зате знаємо кілька прикладів, коли влада потягає українців до відповідальности, коли вони самі хапалися боронити своє загрожене життя і майно та ставили напасникам відпір.

Витворюється ситуація, коли українські громадяни, які платять податки, дають рекрута і виконують всі свої обовязки супроти держави, відчувають, що не мають охорони свого життя і майна. Звертаємося з домаганням до влади дати українським громадянам ту забезпеку життя і майна, яка їм належиться. В противнім випадку український нарід буде примушений творити самоохорону та апелювати до міжнародніх чинників, щоб може вони подумали про забезпеку життя і майна спокійного українського населення, вийнятого зпід права.

Довкола Закарпатської України.

Положення на конференції в Комарні замітно загострилося. ПАТ повідомляє, що мадяри відкинули предложення словацько-закарпатської делегації: дати мадярській меншині національну самоуправу на тих областях Словаччини, де ця меншина живе в поважніших скупченнях. Мадярська делегація не згодилася на ці уступки навіть тоді, коли словацькі делегати виявили згоду відступити Мадярщині ще й територію містечка Острова, отже згодилися побільшити в користь мадярів ту прикордонну словацьку смугу, яку в Комарні вже признали мадярам. Мадярський міністр Каня заявив, що **коли мадяри до 13. ц. м., 9. год. рано, не дістануть задовільної відповіди на свої предложення, то будуть приневолені доходити своїх прав на іншій дорозі.**

Загострення мадярської тактики є наслідком рішень конференції мадярського уряду у регента Гортія в Будапешті дня 12. ц. м. На якій „іншій дорозі" мадяри думають досягти здійснення своїх домагань, вони не сказали. Але відомо з повідомлень ПАТ-а, які ці домагання. В тому часі, як мадярська делеґація в Комарні домагається негайного приділу собі територій на основі статистики з 1910 р., словацька закарпатська делеґація готова переговорювати про передачу тих територій, які на основі статистики з 1880, або 1930 року мали мадярську більшість.

Крім конференції між мадярами та словаками в Комарні, у якій, як відомо, бере участь також делегат карпато-українського уряду міністр Бачинський, має відбутись одночасно друга конференція, а саме **між представниками Закарпатської України та Словаччини.** Закарпато-українській делегації проводитиме міністр д-р Феницик. Йде про спірні території, головно про область Пряшівщини, що має поважну українську більшість. Домагання Закарпатської України визначені — як подає ПАТ — такою розмежною лінією: кордон між Словаччиною та Закарпатською Україною мав би йти на північ через Бардіїв, Пряшів, Кошиці та Требишів. Територія, яку Словаччина малаб віддати Закарпатській Україні, обіймає 8 до 10 тися км. квадр. Місця і дати словацько-української конференції телеграфічні агенції ще не подали.

Зате довідуємося з телеграм, що члени уряду Закарпатської України відбули корпоративно 11. ц. м. нараду з центральним урядом у Празі і 12. X. відлетіли авропляном до Ужгороду. Лишився був у Празі на кілька годин міністр Бачинський, який — як уже сказано — увійшов у склад делегації на конференцію в Комарні і вже туди також відлетів. Перше завдання нового закарпатсько-українського уряду — навладнати як слід адміністрацію та перевести чистку серед чеських урядовців і поставити на їх місце українських службовиків.

Як подають до польської преси („Експрес", „Гонец", вечірня „Хвіля") телефонічно, у Варшаві рішальні кола з застереженням ставляться до вістки, яка каже, що уряд Югославії інтервеніював у Берліні та Римі проти прилучення Закарпатської України до Мадярщини. З уваги на поширення такої несподіваної вістки появиться мабуть її урядове заперечення, як також другої подібної до неї, яку теж на сторінках львівської польської преси подибуємо, а саме про неґативне ставлення Румунії до мадярських домагань дотично Закарпаття. Як узгіднять між собою — розбіжне по інформаціям польської преси — становище до Закарпатської України Німеччина та Італія (перша за автономним українським Закарпаттям, друга за мадярською концепцією), над цим питанням ломлять собі пера численні журналісти, хоч краще вже терпеливо підождати, бо це становище, хочби з уваги на мадярський ультимат до Словаччини, нині-завтра мусить остаточно вияснитись.

•

Варшавська преса, м. і. „Гонец Варшавскі" з 13. ц. м., подає п. н. „Уряд Сирового творить державу чехів, словаків та русинів" таку інформацію:

„Конструкція закарпатського краевого уряду основується на тих самих підставах, що і словацького уряду. Бродій має аналогічне становище до становища Тіса, словацького прем'єра. Правне зясування нового устрою Закарпаття буде переведене щойно в майбутній конституції. В дійсности рішення центрального, празького уряду з вівтірка означає перебудову держави в дусі тріялізму. Сирови у своїй вівтірковій промові заявив, що **уряд має на меті створити державу: чехів, словаків та українців.** Словаччина та Закарпаття дістали самоуправу, свій краевий уряд і свій окремий сойм. Спільними для всіх є такі справи: закордонна політика, військо, фінанси, суспільна опіка, державні довги та митні зарядження. Подробиці устійнять пізніше. Тому, що **всі члени краевих урядів є одночасно міністрами у празькім уряді,** теперішній кабінет міністрів у Празі має аж 21 членів. Це найчисленніший кабінет від повстання републики.

Комісія, яку центральний празький уряд вислав на переговори до Льондону, має між іншим опрацювати там плян та здобути кредити на господарську перебудову Чехії, Словаччини та Закарпатської України".

З польської преси.

Апетити ростуть.

Маємо ще одну порцію пана Роека, чи пак ще один його проект у **„Слові Народовім"** (ч. 292 з 12-го жовтня ц. р.) п. н. „Прилучім до Польщі залізницю Ворохта-Ясінь-Рахів". Якто? — спитає дехто. — Таж ріжні польські чинники розпиналися за тим, щоб ціле Закарпаття віддати Мадярщині, щоб підкреслити правду пісні: „Полак-веньгер — два братанкі". А тут раптом: „прилучім до Польщі залізницю Ворохта-Рахів". Та це тільки у першій хвилині виглядає так страшно, а правду кажучи, це дрібниця. Річ ось у чому. Пан Роек просто нагадав собі:

„Маємо вже звязок з Румунією: через Снятин—Чернівці до Букарешту. Але це звязок зі старою Румунією, довоєнною. А нам треба звязку з Семигородом. Скажім собі отверто, що мусимо бути відтепер присутні на південь від Карпат..."

Нагадав собі і хап за мапу. Дивиться, а там залізниця йде просто з Ворохти до Семигороду. Правда, вона переходить через територію Закарпаття, але цеж дрібниця. Ця залізниця — каже п. Роек — потрібна Польщі і її треба взяти.

„Ясна річ, що прилучення залізниці — це одночасно прилучення терену і людности. Йде тут про випростування нашої чорногорської границі від Пантирського проомику в районі Рафайлової гірськими верхами в напрямі на групу верхів: на румунсько-чехословацькій границі мармароський Піп Іван (1940 м.), Жербан (1795 м.), Менчул (1368 м.) і Жовтий (893 м.). Ми занялиби таким чином окраєць Підкарпатської Руси — властиво самі високі верхи з Петрозом (2022 м.) у середині. Це справжне гірське гніздо з лісами й полонинами, що було би дуже гарним доповненням нашої Чорногори. Цей терен, про який говоримо, такий важний для нас — і тільки для нас — туристично, що його охоплено чехо-словацько-польською туристичною конвенцією й удоступлено для наших туристів без пашпортів, тільки на перепустки Татрянського Товариства".

Пан Роек не хоче кривдити приятеля — Мадярщини. Він хоче тільки залізниці. А що разом із залізницею звязана теж якась територія, то він тому не винен. Нагадується чоловічок, що найшов у полі мотузок і забрав з собою до дому. А що він тому винен, що за мотузком прийшла якась корова? Зрештою, чи може бути якенебудь непорозуміння з „братанком" за такий кусочок":

„Територіяльно — каже пан Роек — [illegible] небагато; яких 1.000—1.500 кв. км. Людности там теж небагато, бо це взагалі [illegible] рідше заселена околиця в Карпатах. Місцевости находяться аж поза масивом Петрозу і то тільки головно здовж залізничої лінії Ясінь—Буркут—Рахів. Тамошня людність — то виключно гуцульські пастухи, що нічим не ріжняться від наших гуцулів із Жабя. На прилученні до Польщі [illegible] зискалиб непомірно багато під господарським та культурним оглядом".

Отже нема ніяких перешкод. Навпаки! Як видно з розумної статті пана Роека — можуть бути величезні користи для тих гуцульських пастухів, що нічим не ріжняться від наших гуцулів із Жабя. Але може бути й користь для Польщі, як це пан Роек передбачливо зауважує:

„Вкінці чималу користь мали б ми й з того, що наш карпатський ріжок на самому південному сході перестав би бути на мапі смішним паростком, але став би солідніший, масивніший".

Їй Богу, як розумно! Досі тільки Німеччина вела таку розумну політику заокруглювання. Вона теж боїться, щоб деякі її рожки на мапі не виглядали смішно, але стали солідніші, масивніші. Погратулювати пану Роекові, що німецька наука не йде в ліс. Нехай пан Роек старається — заокруглювання добра річ! Тимчасом міркуємо, що апель пана Роека [illegible] статті до польського міністерства закордонних справ матиме відповідний успіх.

Політика Німеччини і спільна польсько-мадярська границя.

Дальші пляни німецької закордонної політики і доля середньої Европи стали тепер предметом загального зацікавлення. Не диво, що вся преса присвячує тій справі багато місця обговорюючи в ріжних статтях звязані з цим проблеми. Переповнена цими справами і польська преса, що звертає головну увагу на проблему спільної польсько-мадярської границі. Вирішення цієї проблеми залежить від того, яка доля стріне „Підкарпатську Русь." Краківський „ІКЦ" (ч. 283 з 13-го жовтня ц. р.) пише:

„Ця країна повинна припасти Мадярщині, а це тимбільше, що її людність едино у злуці з Мадярщиною бачить для себе змогу національного й господарського розвитку. Але треба здати собі справу з того, що така розвязка справи Закарпатської Руси може натрапити на труднощі. А саме, під землею діють поважні сили, які змагають до того, щоб утримати теперішній стан. Джерело тих сил ні трохи не лежить у Празі, що нездібна вже до поважного опору і свідома своєї безсили, але трохи далі на Захід...

„Щоб вияснити, які сили маємо [illegible] думці, повторимо три розмови, які ми [illegible] ревели в останньому часі з Німцями. Партнером одної з тих розмов був [illegible] німецький урядовець, якого обсяг [illegible] вого діяння охоплює середню Европу. [illegible] ли ми його запитали за долю Словаччини і Закарпатської Руси, він заявив нам, що ті простори залишаться в руках Чехословаччини. „Давніше служили цей [illegible] Росії для її акції на терені середньої Европи, а тепер служитиме нам" — так [illegible] свої погляди німецький достойник."

В черговій статті п. н. „Перед [illegible] мецькою офензивою в долині Дунаю" [illegible] ній в „ІКЦ" (ч. 284 з 14-го жовтня [illegible] мий вже нашим читачам п. Сар [illegible] широко — так, як він собі це уявляє — [illegible]

кі пляни на схід, стверджує, що Чехословаччина стане тим чинником, який теж причиниться до здійснення того німецького пляну, якщо не знайдеться хтось, що зуміє тим плянам протиставитися.

„Вчорашній противник, покинутий союзниками, ослаблений і майже дослівно зданий на ласку переможця, очманілий ще усім тим, що його стрінуло, є у цій хвилині безвільним знаряддям. Можна його виграввати. І починають грати на висунених спритно арґументах. Берлін каже Празі, що він ударяв не в чехів, але в Бенеша та в його просовітську політику, що бив у гнізда, які Комінтерн звив у Празі, вдаряв у все те, що Прагу довело до драми. Виказує помилковість дотогочасної чеської орієнтації і виграє помилки політики союзників Праги. Робить великодушні жести, резигнуючи з тих чи інших малозначних теренових окрайців і доводить таким чином до того, щоб усунути посередників з чесько-німецьких переговорів. Висуває постулят нерозривности дотеперішньої держави через створення федераційної чесько-словацько-карпаторуської републики. Лівий флянк походу починає підмуровуватися. Словаччина — суґерує Берлін — хіба памятає, що саме Берлін наперекір Празі настоював на її самовизначення.

„Закарпатська Русь? Там можна лекше дійти до впливів, бо з білими русофілами й дирИгованими безпосередньо з Берліна українцями. Можна там сильніше підмурувати випадні позиції для ОУН і УВО на східну Малопольску й оживити старі диверсійні шляхи, що ведуть крізь просмики Ґорґан і Біщад. Таж не надармо тоталізувався український рух на ґенляйнівський взірок і не надармо з весною закордонні центри того руху узалежнилися цілковито від Берліна. Зробиться „карпато-українську републику", звязану федераційно з чеською і словацькою. Може бути така република червона, нехай буде друга, конкуренційна брунатна. А цілість від Праги аж по Кімполюнґ, той нельоґічний дивотвір, як ще вчора писали в Берліні, той „хробачковий виросток", що його ціла німецька преса від багатьох місяців відміняє на всі відмінки — стане німецьким помостом на схід і охоронним валом від півночі. Так має бути, в всі інші концепції „Фелькішер Беобахтер", офіційний орґан гітлерівської Німеччини в чамбул відкидає."

П. Сар твердить, що Німеччина, в якої пляні не лежить спільна польсько-мадярська границя, робить заходи, щоб приєднати до своєї концепції Мадярщину, Румунію, Болгарію і Туреччину.

Що торкається Мадярщини, то „ІКЦ" твердить (у статті п. н. „Це не тільки справа Мадярщини — це справа Польщі"), що вона тільки тоді стане незалежним чинником середньо-европейської політики, коли осягне спільну границю з Польщею.

„Нема сумніву, — пише „ІКЦ" далі — що в цій хвилині ця позиція мадярської політики не представляється сприятливо. Мадяри вибрали шлях затяжних переговорів, а час працює проти них. Справа остаточного управильнення взаємин між Мадярщиною і Чехословаччиною, і особливо справи Підкарпатської Руси і спірних словацько-мадярських теренів може піти на довгу і затяжну процедуру, підчас якої доконуватисямуть факти, що згори пересудять кінець тих справ. Треба ствердити, що в цій хвилині ведеться справа чесько-німецького порозуміння, що говориться про митну і навіть валютову унію, що говориться про реорґанізацію Чехословаччини в чесько-словацько-українську державу, що була би під фактичним протекторатом Німеччини."

Після опанування Чехословаччини — пише „ІКЦ" — прийде черга на Румунію і Румунія повинна зрозуміти, що спільна польсько-мадярська границя лежить також в інтересі Румунії.

„Але нам — читаємо далі — йде передовсім про Польщу. Голоси, які доходять зза Карпат, стверджують, що у цій хвилині орґанізують там якусь „українську републику", що нездібна, правда, до самостійного життя, але може заколотити взаємини з Польщею і робити заколот у східній Малопольщі. Вона мала би стати осідком акції, на яку не від сьогодні чекають терористичні і ворожі Польщі українські елементи".

Цю свою статтю „ІКЦ" кінчить твердженням, що „наближається пора, в якій Польща мусітиме забрати рішальне слово в справі Підкарпатської Руси, якщо оборот подій не дасть нам реальних ґарантій, що наші інтереси при розвязці справи Підкарпатської Руси стрінуться з належним респектом".

„Мадярські" цвинтарі в Повітні.

СТОРІНКА ДО „БІЛОЇ КНИГИ" УКРАЇНСЬКО-МАДЯРСЬКИХ ВЗАЄМИН.

Третя стація за Львовом по шляху на Краків—Мшана. За Мшаною, коли дивитись з поїзду праворуч, село: типові українські хатки й велика копула бляшаної церкви. Оце й Повітно.

Сім літ тому бував я в Повітні частим гостем і тоді вперше почув про ці цвинтарі. Один при шляху Повітно—Мшана, другий Повітно—Городок. Похилені хрести на пятьдесятькількох позападаних могилках не багато кажуть про трагедію, що лежить під ними. „Мадярські" — пояснювали селяни й уривками оповідали про жахливі дні з 1914 року, коли то спокійних австрійських — задивлених у цісаря — громадян, вірідно б. вояків та батьків вояків, вішали [illegible] цісарські вояки — мадяри.

У [illegible] з товаришами (В. Лопушанський і [illegible]) поїхали ми одного дня до Повітна, щоб з живих ще свідків мадярського звірства списати протоколи. 90-літній парох села, о. В. Лотоцький і його зять, тоді сотрудник о. [illegible] Лехович, пішли нам на руку й у церкві запросили людей прийти та подати нам подробиці „вешательського" подвигу мадярів. [illegible] на приходство зійшлося кількадесят людей, дехто приніс свої записки. Обома часом ми списали протоколи з господарями, безпосередніми свідками подій: Ст. Міськовим, Ів. Круком, Ст. Буйною, Мартином Гречухом, Ільком Круком, Ґеною Лотоцькою, Ганною Калагуркою, Марією Козак і Михайлиною Панів.

Маю ці протоколи до сьогодні в себе у течці, на якій повинен би стояти кровю напис „Повітно", а списане в них виглядає так:

СЕРПЕНЬ 1914. РОКУ.

Австрійська армія в повному відвороті. В один кінець Повітна заходять московські, в в другий австрійські стежі. На фронті за штрекою — мадяри. Селяни сидять, згідно з інструкцією австр. влади, в землянках, в село бють гранати, але дехто вештається по подвірі, доглядає хати й худоби. Село, що мало свою читальню „Просвіти" й „Сокіл", свідомого війта б. вояка 89. пп., Ів. Вітіва й гурт відданої інтеліґенції в родині о. В. Лотоцького, вщухло, принишкло. Не пізнати, що вело зі станицею жандармерії в Білій Горі — до речі, обсадженій поляками-жандармами — та з місцевим лат. парохом, кс. Ляхевічем затяжну війну за українську мову урядування, гром. печатку й написи у громаді.

Одного дня в селі вибухає від гранати пожежа. Австрійські вояки зі старшиною біжать до вогню, назустріч їм москалі, що вже встигли понатягати на себе селянські гуні. З хат, зза стоділ сиплються стріли, мадяри, як завжди, тікають.

Нагода знаменита. Чергового дня вранці в селі є ціла станиця жандармерії й маса мадяр. Виганяють людей з ям і забирають мужчин. Порозумітися з ними ніяк, дикі вигуки з прикладами є відповідю. Кількох селян, в тому числі й Ст. Миськова, повели до кс. Ляхевіча, щоб пізнавав, чи вони з Повітна. Кс. Ляхевіч „не пізнає" трьох — Мик. Шкурпіту, Ів. Проця і навіть свого парохіянина, Ст. Островського — і в недалекому саді їх стріляють як псів. Це перші три жертви.

Решту селян мадяри женуть прикладами до недалекої цегольні. 15-літнього тоді Онуфра Гаврищишина і ще двох таких, як він, „ферретерів" побивають до крови. З цегольні транспорт їде до Зушич. На фільварку з Зушичах інші мадяри обвішали вже всі платаи селянами з околиці, цілий гурт звязаних дожидає черги. Повітенців женуть далі — до Каменоброду. Подорозі на валку наскакують козаки, мадяри заганяють арештованих під обрив і відбивають наступ. Бути може зі страху, щоб цінних їм „зрадників" справді москалі не відбили, вирішують скінчити з ними у придорожному лісі між Зушичами й Каменобродом. В лісі є багато інших мадяр, які ласі на такі „оказії". До гіляк чіпляють шнури, підводять людей, дають їм під ноги колоду дерева й закидають петлю. Колоду беруть, людина харчить, кидається, мадяри придержують за руки — кінець.

Так перевішали добру частину арештованих, коли надбіг якийсь офіцир й шаблею почав на ліво й право бити „героїв". „Люди можуть бути невинні!" — кричав по німецьки. Невивішану решту півживих людей женуть через Каменобрід до Городка, де на ринку на каштанах висить по 2—3 людей. Транспорт спиняється під костелом, жиди бють камінням, палицями, плюють, кричать „на гак здрайцуф". Якийсь старшина в червоній шапці викликує з гурту повітенців Петра Дембіцького Мик. Проця і Ст. Коваля. Під костелом повітенці ночують у дошкульному холоді, вранці одну їх партію під вигук вуличної юрби ведуть на стацію й ладують у товарові ваґони. Ці доїздять ледви живі до Ештерґому. Але ці ще щасливіші, бо другу партію завертають назад до Повітна.

Дембіцький, Проць і Коваль залишилися на каштанах городецького ринку.

МАСАКРА В ПОВІТНІ.

Чому вибрано повітно на місце екзекуції — невідомо. Але коли решту повітенців пригнали з Городка до рідного села, тут стояло вже яких 60 таких, як вони „ферретерів" з сусідніх сіл та Городка. І одних і других уставили біля недокінченої мурованої хати Яна Барткова в лаву і що пятого виводили з неї. Так вибрали 17-ох. Ціле село, жінки й діти, були свідками мадярського „попису", плач і зойк стояв такий, що — як оповідав о. В. Лотоцький — від нього він та від усього жаху до кількох годин посивів.

Засуджені попросили передсмертної сповіди. Отця В. Лотоцького стягнули хорого з постелі. Але сповідати йому мадяри не дозволили. Він тільки перехрестив здалека нещасних св. Тайнами і хотів відійти. За те його мало самого не повели під петлю. Мусів бути свідком. Бачив. Вішання йшло поволі. Не було доброго дерева й мадяри привязували селян до недалекого плота мотузом за шию, потім гурмою чіпалися за ноги і тягнули на очах решти, родини, дітей. Теплих трупів скидали на купу. Так повісили 8-ох: Костя Козака, Ів. Матвіїшина, Сенька Гаврищишина, Адама Барткова і ще чотирьох з Зушич чи Городка — їх прізвищ у Повітні не знають. Коли прийшла черга на Миколу Фельштинського, старшого поважного господаря, що служив колись у війську й носив навіть завжди медалю, він вирвався з рук ма-

дярських опричників і підбіг до офіцира, що стояв збоку й мабуть командував екзекуцією.

— Я служив цісареві і на шнур не заслужив! — показав він медалю. — То вас застрілять! — відповів мадяр-офіцир. І девятьом останнім веліли присісти, замкнути очі і зложити руки. Свояк Михайла Фельштинського, Михайло, вирвався в цьому моменті і почав втікати. За ним почали полювання й між хатами вбили. Старенький дідусь Юрко Буйна, не мав сили присісти, його відвели в бік і застрілили одинцем. Проти останніх 7-ох стануло сімох мадярів з крісами, команда, гук — і сімох господарів з розколеними головами впало на землю. Жінки мліли-скигліли...

Микола Фельштинський був тільки ранений. Він піднявся на руки, але офіцир-мадяр підскочив і добив його з револьверу. Старий вояк ляг коло сусідів Василя й Андрія Калагурків, Степана Буйни та ще трьох таких, як вони, вірних Австрії „тирольців Сходу" з Зушич чи Городка...

БІЛЬ НЕ ВМИРАЄ...

Жінки, з якими ми говорили в Повітні, зокрема жінка застріленого Андрія Калагурки та жінка повішеного Костя Козака, хлипали важко, диктуючи нам до протоколу. Обох їх чоловіків взяли так, що й попрощатися не встигли, а їх з дітьми вигнали тогож дня на сусідні села. „Пуйдзєце до роботи" — казав жандарм К. Козакові. І пішов спокійно.

— А мій снився тільки потім — каже Калагуркова. — Казав: „Дивися, які маю очі повистрілювані..." — й ніби сьогодні бачу, як стара жінка хлипає в хустку.

Адама Барткова вхопили мадяри, як ніс дитину. Вирвали мале, обскочили, не дали з жінкою попрощатись. Степана Буйну забрали з воза, яким хотів відвезти родину в сусіднє село й повели просто під хату Яна Барткова. 60-літнього Юрка Щирбу, якого син боронив Австрії на фронті, з дороги забрали кілька днів пізніше до Городка й повісили на каштані. Осип Климко виїхав був з родиною на возі з наказу жандармів до Каменоброду, жив уже кілька днів циганом і, здавалося, оминув мадярської руки, коли одної ночі розбудили його „на роботу". Не будив жінки, ні дітей, пішов. Зі сну збудив їх щойно хрип конаючої людини, але з буди боялися вийти. Вранці — пробуйте уявити собі — їх перший погляд добачив повішеного батька й чоловіка на недалекій тополі...

•

Цвинтарі в Повітні заростають буряном. Багато подібних цвинтарів, що народилися слідом мадярських „геройських" полків, зникає з землі. Час затирає рукою вічности бодай сліди трагедії, коли безсилий затерти народнів біль і те, що „герої" знад Тиси вписали в нашу історію.

Остап Далекий.

Через „Просвіту" — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти"! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

Домагання словацьких залізничників.

Словацький міністер комунікації приняв делегацію союзу словацьких залізничників, які зажадали, щоб зі словацьких залізниць усунути чехів, які прийшли на Словаччину вже підчас мобілізації, або які ворожо відносилися до словаків.

Міністр обіцяв виконати ці постуляти та приняття в урядуванні вищих урядовців, яким доказано протисловацьку діяльність.

Проф. Йорґа виступає з претенсіями до частини Закарпаття.

Як подає ПАТ, б. румунський премієр проф. Йорґа помістив статтю, в якій займається румунською меншиною на Закарпатті; він твердить, що живе там кількадесять тисяч румунів, та вони зукраїнщені. Румунія з льояльности не порушувала тої справи, як довго Закарпаття належало до союзниці — Чехословаччини, але не має причини так само ставитися до Закарпатської України, вже майже відлученої. „Хай про це знає румунський уряд" — кінчить Йорґа.

•

А проф. Йорґа хай знає, що на Закарпатській Україні є — згідно з урядовою статистикою — лиш 12.000 румунів. Зате Румунія заняла в 1918. р. частину Закарпаття — північну Мармарощину. Там живе коло 35.000 українців, з яких половина заселює компактною масою лівий беріг Тиси та становить там 65.4% населення.

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

Німецька політика у Чехо-Словаччині.

Швайцарський часопис „Базелер Нахріхтен" з 10. ц. м. подає у телефонічній вістці з Берліна п. н. „Інтерес Берліна в істнуванні Східної Чехословаччини", що Німеччина заняла область Енгерав перед Братиславою, яка до договору у Тріяноні все була мадярською і досі Будапешт зголосив свої домагання в Празі. Цей випадок — вважає „Базелер Нахріхтен" — щораз виразніше підтверджує, що Німеччина зовсім не бажає безпосередньої границі між Польщею і Мадярщиною та що компетентні німецькі партійні кола є за автономією Закарпатської України та є проти майбутньої співпраці між Мадярщиною і Польщею, а також між Югославією і рештою Чехословаччини.

—o—

Праський міністр закордонних справ у Берліні.

В четвер в год. 6.30 приїхав до Берліна міністр закордонних справ Хвальковський; повитали його члени посольства та заступник німецького шефа дипльоматичного протоколу.

Коло 11. години мін. Хвальковський стрінувся з мін. Рібентропом.

—o—

Закарпатська Україна і Словаччина

не погоджуються на ніякі територіяльні уступки, лиш пропонують автономію для мадярських меншин.

МАДЯРСЬКИЙ УЛЬТИМАТ.

Від приязни до загострення.

Ще у вівторок члени обох делеґацій на переговорах у Комарні були дуже оптимістично настроєні та вважали, що ці приязні переговори доведуть до конкретних та позитивних вислідів.

В середу переговори з ініціятиви мадярів увійшли на конкретнішу дорогу і щойно тоді словацько-закарпатська делеґація видвигнула деякі застереження. Це довело до загострення.

ПОСТАНОВИ МАДЯРСЬКОГО УРЯДУ.

В середу відбулося у Будапешті засідання ради міністрів. Підчас цього засідання премієр Імреді, мін. Канія та мін. Телекі два рази були на авдієнції у регента Гортія.

Вирішено, що мадярська делеґація займе вже рішуче становище. У поінформованих колах говорять, що колиб не дійшло до порозуміння, це викликалоб грізний конфлікт. Мадярський уряд ніяк не може піти на уступки, не наражуючися на неприхильні реакції населення.

ЗІРВАННЯ ПЕРЕГОВОРІВ.

В середу в 15. год. обі делеґації продовжували переговори, в яких — як подає ПАТ — перший раз взяли участь Кріно, генеральний секретар праського міністерства закорд. справ та Бачинський, член закарпатського уряду.

З уваги на рішуче становище Мадярщини, словацько-закарпатська делеґація заняла своє становище. Вона запропонувала мадярській меншині на Закарпатській Україні та Словаччині національну автономію. Мадярська делеґація стояла твердо при своїх вимогах та цієї пропозиції не приняла.

По короткій надумі, закарпатсько-словацька делеґація запропонувала мадярам додатково територію Житнього Острова (на Дунаю) та підчеркнула, що це вже її ОСТАННЯ УСТУПКА. Цей проєкт мадярська делеґація також відкинула.

Цю неуступчивість словаків — по словам „Газети Польскої" — СПРИЧИНИЛА ДЕЛЕҐАЦІЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

УЛЬТИМАТ.

По зірванні переговорів, мін. Канія заявив, що, якщо до 9. години рано 13. ц. м. мадярський уряд не дістане задовільної відповіди на свої домагання, він буде мусіти здобувати свої права іншою дорогою.

Мадярська делеґація покликується на статистику...

З кол мадярської делеґації подають осьякі цифрові дані про мадярське населення на Словаччині та Закарпатській Україні.

Мадярщина домагається звороту територій, які заселює 840.000 мадярів, 145.000 словаків, 30.000 українців та 7.000 німців. Якби приняти пропозицію Мадярщини, то на 10 міл. мадярського населення припадалоб ледви 330—350.000 словаків, себто коло 3% загальної кількости населення. По словацькій стороні на загальну цифру 2,500.000 населення, припалоб 150.000 мадярів, то значить 6%.

•

З цих даних виходило би, що під це ... на Закарпатській Україні та Словаччині є ... ве тепер 990.000 мадярів (840.000+150.000). Ця цифра неправдива, бо останній перепис населення ствердив, що у Чехословаччині є лише 725.000 мадярів.

Населення пограничних повітів мусить видати зброю.

Чеська влада наказала, щоб населення 9-ох пограничних повітів негайно видало всю зброю. Постанова відноситься до повітів Дунайська Стреда, Галанта, Шаля, Нове Замки, Комарно, Левіце, Лученець, Римавська Собота, Кошице... Теліз, Фелед... сфалелі, Одіяля, Паркані, Теліз, Фелед, ... надаія, Сепсі, Кіралгельмік та Іволшаґ... останні містечка заняли вже мадярські війська.

З життя Української Студентської Громади у Варшаві.

Після гарних минулорічних осягів Українська Студентська Громада у Варшаві не припинила своєї діяльности навіть підчас літніх місяців. Ферійна управа пильно відписувала на всі запити про студії у високих варш. школах. Листовних інформацій вислано понад 200. Підчас ферій була чинна домівка Громади, де знаходили пристановище й опіку нововступаючі студенти.

8. жовтня ц. р. влаштувала УСГ інформаційні сходини для нових студентів. Нову привітну домівку при вул. Добрій 53 заповнило понад 150 присутніх. Заст. голови Громади п. Василь Регей, відкривши сходини, виголосив реферат, у якому представив організаційну схему УСГ, працю в її поодиноких секціях та дотеперішні здобутки Громади. В другому з черги рефераті п. Олег Штуль змалював сьогоднішні завдання української академічної молоді та ролю Громади на варшавському терені. Пильно опрацьований і добре обдуманий реферат дав докладний образ УСГ в її трицятькількалітньому розвитку. В цих більш як трьох десятках років Українська Студ. Громада у Варшаві трималася завжди одної лінії і ніколи не відступала від змагань усього українського зорганізованого студентства.

15. жовтня відбудеться інавгурація з відчитом проф. д-ра Ів. Огієнка. Після неї всестудентські вечорниці — фуксівка.

Ківш.

Конфіската рухомого і нерухомого майна товариств на Тешинському Шлеську.

ПАТ повідомляє: Делеґат шлеського воєводи при команді самостійної операційної групи „Шлеськ" віцевоєвода Мальгом видав у вівторок розпорядок, на основі якого, рухоме і нерухоме майно товариств, організацій, партій, клюбів, комітетів і подібних орґанізацій, що їх розвязано на терені Шлеська за Ользою на основі § 1. розпорядку з 6. ц. м. делеґата шлеського воєводи при команді самостійної операційної ґрупи „Шлеськ", переходить негайно на власність державного скарбу. Дирекція поліції повідомить кожне товариство зокрема про час і спосіб перебрання його майна. Виконання цього розпорядку доручено директорові поліції в Тешині.

До 1. листопада чехи мусять покинути Тешинський Шлеськ.

ПАТ повідомляє:

Вчора розліплено оголошення делеґата шлеського воєводи того змісту, що у звязку з масовим поворотом на Заользанський Шлеськ кільканадцяти тисяч осіб, які мусіли покинути в роках від 1918 до 1938 свою рідну землю і перейти за тодішній кордон до Польщі лише тому, що були поляками, насувається пильна необхідність справно управильнити еміґрацію осіб чеської національности зі Заользанського Шлеська до Чехословаччини. З цієї причини упрощено якнайдалі формальности, звязані з виїздом тих осіб до Чехословаччини. Перепустки для тих осіб буде видавати вже не староство чи дирекція поліції в Тешині, але комісаріят поліції в містах і станиці поліції по селах. Оголошення взиває заінтересовані особи, щоб до 1. листопада ц. р. придбали собі перепустки і спокійно покинули терен Польщі.

—o—

Мадярські претенсії до Закарпаття
і становище Німеччини й Італії.

„Роттердамш Нєувсбляд" в 8. ц. м. пише в статті п. н. „Перший дипльоматичний успіх Праги" таке:

„В німецьких дипльоматичних колах припильно говорять про постанову словаків співпрацювати з чехами в новій федеративній державі. Можна навіть припускати, що це Німеччина вжила натиску на словаків, щоб не дати Польщі і Мадярщині поділитися Закарпатською Україною, бо Німеччина не є за тим, щоб ці дві держави мали спільну ґраницю.

„Міжнародня комісія в Берліні зовсім не погоджується з пропозицією Польщі і Мадярщини, яку мають обміркувати докладно в слідуючім тижні.

„Мадярщина видвигнула домагання до Закарпаття і Словаччини, щоб дістати спільний кордон з Мадярщиною. Польща підтримала це останнє.

Спочатку Гітлер і Мусоліні одобрювали ці плани, але по конференції в Мінхені змінили свій погляд.

По уступленні Бенеша Гітлер вже зовсім не прихилявся до прилучення Закарпаття до Мадярщини. Тепер отвертий шлях до зближення Праги з Берліном.

Рівнобіжна еволюція відбулась у Мусолінія, який спочатку всетаки підтримував вимоги Будапешту. Минулої середи, головний орґан Мусолінія оголосив статтю, в якій сказано без церемонії, що Італія вже цілком не зацікавлена у чехословацькій справі і що звертає тепер більшу увагу на Букарешт, ніж на Прагу. Взаємини між авторитативними державами та Румунією мусять — мовляв — небавом вияснитися!

Виходить, що умова зі Словаччиною це поважний дипльоматичний успіх Праги — перший від доволі довгого часу. Чехословаччина стане федерацією трьох держав з трьома парляментами і власними міністрами, але з деякими спільними урядами на зразок Швайцарії. Тепер властиво здійснився плян о. Глінки, який помер минулого місяця.

66 років і 8 місяців вязниці у політ. процесі у Львові.

В середу 12. ц. м. скінчився політичний процес проти 25-ох молодих українців з Жовківщини, поміж яких 24-ох підсудних прокуратор потягнув до відповідальности за злочин зі ст. 97 § к. к. (за приналежність до ОУН), а 7-ох підсудних за провину зі ст. 47-ої розпорядку про зброю (за переховування військової зброї).

По промові прок. **Дзюжинського** та адвокатів **проф. д-ра В. Старосольського, д-ра Ст. Шухевича, д-ра С. Шевчука і д-ра І. Яримовича** трибунал по нараді видав такий присуд: 1) **Володимира Рудника** трибунал засудив **на 12 років** вязниці; 2) **Василя Гаваду** (за приналежність до ОУН на 10 років і за провину зі ст. 47-ої на 2 роки) **на 11 років** (спільна кара); 3) **Миколу Сочинського** (за приналежність до ОУН на 8 років і за провину зі ст. 47-ої на 1 рік) **на 8 і пів р.** (спільна кара); 4) **Степана Кузьмина** (за приналежність до ОУН на 5 років; за провину зі ст. 47-ої на 1 рік) **на 5 р.** (спільна кара); 5) **Василя Крехівця** (за приналежність до ОУН на 3 роки, за провину зі ст. 47-ої **на рік) на 3 і пів р. вязниці;** 6) **Івана Певника на 3 роки вязниці;** 7) **Михайла Заваду,** 8) **Степана Заваду,** 9) **Степана Яворівського,** 10) **Петра Кузика,** 11) **Гриця Брухаля,** 12) **Івана Башенського,** 13) **Михайла Кострубу,** 14) **Миколу Бенька,** 15) **Петра Бика,** і 16) **Солончака** по 2 роки вязниці; 17) **Івана Крехівця,** 18) **Володимира Романа** і 19) **Степана Савку по півтора р. вязниці;** 20) **Кирила Мачічу** (за приналежність до ОУН на 1 рік і за провину зі ст. 47-ої 6 місяців) **на 1 рік;** 21) **Пилипа Гука на 8 місяців** і 22) **Миколу Шавля на 6 місяців вязниці.**

Усім засудженим трибунал зачислив слідчий арешт. Трьох підсудних: **Миколу Костюка, Дмитра Маївського** та **Івана Мостанця** трибунал увільнив від вини і кари.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понеділок, 15 (3) жовтня 1888.

900-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ.

„Діло" містить цілу низку описів святкування 900-ліття хрещення Руси в краю. Між іншим читаємо:

„Память 900-тих роковин хрещення Руси святкували в Рогатині величаво й маніфестаційно. Дві великі сусідні парохії Рогатин і Вербилівці умовилися святкувати це народнє свято спільно. На пограниччі їх відбулося на Липі величаве водосвяття. Вірні з шести церков поприходили зі своїми процесіями, обступили ріку по обох боках, занявши широкий майдан, званий „Зарваниця". Вигляд був імпозантний, коли понад 2.000 народу у святочних пестрих святах побіч чорних капот і сурдутів стало коло себе і під умілим проводом місьного дяка висилало зі здорових грудей грімку пісню... Над берегом, умаєним прижовклою зеленню, стояло пять духовників у поважних церковних ризах, між ними два голубобілі патріярхи Рогатинщини благословили нарід."

ПЕРША ЗАЛІЗНИЦЯ В КИТАЮ.

„Першу залізницю в Китаю мають невдовзі пустити в рух. Вона получить літню резиденцію короля з містом Тієнтсін, віддаленим 6 км. Будовою залізниці занялись французькі інжинири. Перший поїзд з шести вагонів, призначений для вжитку короля, має заохотити китайців будувати залізниці".

Кілько коштувала мобілізація?

Париська преса містить зіставлення видатків, що їх европейські держави зробили на мобілізацію і вдосконалення укріплень в останніх трьох критичних тижнях. По цим підрахункам Европа витратила на це коло **60 міліярдів франків**. На першому місці стоїть **Анґлія**, що на мобілізацію фльоти зробила видаток у висоті 12 міліярдів, на зорганізування територіяльної оборони 5 міліярдів та на розподіл ґазових масок між населення також 5 міліярдів. За Анґлією на другому місці стоїть **Німеччина** з 19 міліярдами, що були передбачені на надзвичайні видатки, **Франція** з 10 міліярдами, **Італія** з 2 міліярдами, **Голяндія** та **Бельґія** з 1,5 міліярдами та **Чехословаччина, Мадярщина** та **Польща** з 1 міліярдом. Треба мати на увазі, що 1 міліярд французьких франків — це на нинішній грошевий курс 14,260.000 золотих. Кілько в тім часі витратив на збросння Совітський Союз та Румунія, париська преса не розвідала й не подала.

—oo—

Три можливі розвязки.

Катовицька „Польонія" з 12. ц. м. містить п. н. „Підкарпатська Русь" статтю, в якій обговорено три можливости розвязки справи Закарпаття.

Перша можливість — віддати цю країну Мадярщині. „Польонія" є проти такої полагоди справи, бо: 1) мадяри будуть намагатись Закарпатську Україну цілком змадяризувати; помагати здійсненню такої можливости булоб брутальним еґоїзмом; 2) така розвязка пішлаб на руку Німеччині, яку Мадярщина возвеличує та наслідує. Моглоб статись навіть таке, що Мадярщина разом з Німеччиною спільно ударилиб на Польщу та Румунію, бо Німеччина й Мадярщина мають апетит на Семигород. Але навіть на випадок союзної вірности Мадярщини краще Польщі мати як свого приятеля і сусіда 15-міліонову Чехословаччину, як 8-міліонову Мадярщину.

Друга можливість розвязки справи Закарпаття — самостійна українська держава. На думку „Польонії" така мала держава булаб огнищем несупокоїв та загрозою для польського стану посідання на північ від Карпат, а німці зробилиб з такої держави свою випадову базу.

„Польонія" є за третьою можливістю, тобто за залишенням Закарпатської України у звязку з Чехією на таких самих умовинах, на яких звязала себе з Чехією Словаччина.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти"!

Жіноча сторінка.

Закарпатські українки.

Закарпаття — країна великих несподіванок і країна великих можливостей, країна, яка понад всі сподіванки твердо і ясно виявила останніми днями свою волю.

Знаємо імена закарпатських діячів, які сьогодні є вже міністрами та які стоять на чолі всього національного руху на Закарпаттю.

А що-ж закарпатські жінки? Яка їх роля в цю дванацяту годину Закарпаття? Що зробили вони, щоб ту годину прискорити і підготувати її?

На перший погляд здається, що жінки там участи не беруть або майже не беруть у цьому народньому відруху. Та це тільки здається так у перший мент тим, хто не обзнайомлений ближче з закарпатським життям. В дійсности закарпатська жінка теж трохи своєї праці докинула до того, що сьогодні там діється.

Може не було на Закарпатті чисто феміністичного руху, але своє громадське обличчя закарпатянки нераз виявили. Не можна назвати феміністичною організацією того Жіночого Союзу чи „Союзу руських женщин", який істнував на Закарпатті десь здається ще з 1920 р. Праця того Союзу була чисто гуманітарна. Може невелика була національна свідомість того Союзу (більшість членів взагалі мабуть над тим ніколи не задумувалась), але на чолі його довгі літа стояла покійна вже тепер п-і Ірина Волошинова, дружина теперішнього міністра о. А. Волошина. Ця тиха і на перший погляд уступчива жінка була доброю товаришкою свого чоловіка і його однодумцем у громадській та національній роботі. Вплив її був у Союзі великий і жінки, що з нею співпрацювали переймались часто її ідеями, а нераз Союз під її впливом робив і деякі виступи, що хоч може і не були виявом чистоукраїнської свідомости, але поволі її розбуджували.

Другою жіночою організацією вже чисто українською була „Жіноча Секція Т-ва „Просвіта". Ця організація повстала в листопаді 1933 р. На чолі її стала закарпатська письменниця Ірина Невицька. Ця рухлива організація мала неабиякий вплив на громадське життя Ужгороду. Вона зорганізувала і вела клюб при Т-ві „Просвіта", що був осередком життя ужгородських українців, а особливо молоді. Та найбільшою заслугою цієї організації був скликаний Перший Зїзд Українського Жіноцтва Закарпаття у травні 1934 р.

Цей зїзд був виявом національної свідомости закарпатського жіноцтва. В поході містом, що відбувся в часі зїзду взяло участь коло 5.000 люда, з того понад 3.000 жінок. Запросили були на цей зїзд і представниць галицького жіноцтва. Вже тоді винесли були на цьому зїзді резолюцію проти ревізіоністичних заходів Мадярщини.

Дальшим виявом національної свідомости цієї організації було виделегування представниць Закарпаття на Жіночий Конґрес у Станиславові. Віримо, що й тепер та організація напевно щось робить для того, щоб у цю рішучу, хоч і тяжку хвилину життя українського народу на Закарпаттю бути помічною у праці провідників Закарпаття. Певно жінки свідомі того, кілько вони можуть допомогти, коли активно підтримуватимуть тих, що стали в ряди борців за краще завтра свого народу та розбуджуватимуть тих, що ще дрімають і вказуватимуть правдивий шлях тим, що ще може вагаються.

З українок закарпатським жінкам першим припало щастя віддати свої сили у боротьбі за долю свого народу, — віримо, що вони цю хвилину використають і докажуть, що вони дійсно свідомі доньки свого народу та бажаємо їм якнайліпших успіхів.

Х. К

Малі обовязки.

Життя сучасної людини, навіть тої матеріяльно незалежної, (а цеж давніше було головною передумовою всякої незалежности) складається з ріжних обовязків і зобовязань. У одних ті обовязки службового характеру, в інших громадського, ще у третіх домашнього чи родинного, але з певністю можна сказати, що обовязки кожної сучасної людини її далеко більше вяжуть чи то морально чи матеріяльно, ніж то було в часи наших бабунь та навіть в молодости і наших матерей. Сьогодні ті обовязки налягають на кожну людину і то вже в дуже ранній молодости.

Давніше дитина, бодай тої заможнішої, навіть і середньо заможної родини, могла сподіватись на всяку матеріяльну допомогу в часі її найпотрібніших бодай студій. Могла чекати і допомоги моральної та всякого „підтриму" чи „протекції" ріжних вуйків та тет, коли виходила на більш-менш самостійну життеву дорогу. Сьогодні матеріяльна допомога родини дітям дорослим — це вже майже леґенда. Ріжні моральні „підтрими" і „протекції", правда процвітають далі і може є вони ще подекуди й аж надто різким та дражливим, ба навіть обурливим явищем, коли пхається на вільні (а їх так мало) місця ріжних „протекційних" молодиків та панночок, що часто не мають ані найменшої підготови до даної праці, ані якоїсь надто пекучої потреби в ній, тоді коли поруч буквально приміряють з голоду сотні у потребі і часто дуже здібних одиниць. Але це явище потроху таки заникає, чи то тому, що суспільна ментальність інакше настроюється чи тому, що ясна конечність затруднювати тільки ті найздібніші сили, чи просто через соціяльну перебудову теперішнього світу, в кожному разі і цей „моральний" чи „протекційний" підтрим ближчої чи дальшої родини чи її приятелів перейде скоро також до спогадів „старих, добрих часів". В майбутнім і то недалекім матиме успіх у житті той, хто сам собі зуміє пробити шлях, буде зарадним та корисним членом нового суспільства.

Обовязком кожної матері є підготувати своїй дитині можливо краще майбутнє, вивінувати її на нову життєву дорогу якнайстаранніше. Одним з засобів такої доброї підготови є привчити дитину від наймолодшого її віку до сумлінного і старанного виконування всіх її дрібних обовязків та привчати до праці.

Як часто дитина звертається до мами з проханням дозволити допомогти їй в її домашніх працях, особливо дівчатка радо плентаються за мамою по помешканню та кухні і хотілиб і своїх дрібних ручок до праці прикласти. Чи мама має право дитину в такому випадку відіслати? Чи не краще буде самій дитині приділити якусь працю, але при цьому рівночасно вважати, щоб та праця була до кінця доведена і старанно виконана? Хай по кухні розлітається білок під невмілою тріпачкою малої господині, але хай вона свою працю виконає до кінця, хочби мама й мусіла потім „ґрунтовно" відчищувати кухню. Який добрий вплив матиме на дитину коли наприклад доручимо їй якусь дрібну домашню роботу, скажім заливання вазонків або щось іншого, але рівночасно припильнуємо, щоб дитина той свій обовязок систематично і старанно виконувала. Хай дитина привчиться складати в порядку свої книжки чи забавки — це у майбутньому матиме на її характер і на свідомість ваги виконування своїх обовязків велике значіння. З дрібних наростають більші обовязки та зрозуміння потреби дбайливо їх виконувати. Дитина виростатиме добрим громадянином і свідомою, здоровою і цінною суспільною одиницею.

Нераз доведеться матері у таких випадках може почути нарікання дитини, що її мучать ріжними дрібницями, що їй нудно виконувати щоденно взяті на себе дрібні, малі обовязки, але завданням розумної матері є ці труднощі перебороти. Кожний обовязок можна зробити приємною забавою, якщо його відповідно представити дитині і взяти самій в ній трохи участи, а також додавши трохи фантазії.

З малих дитячих обовязків виростуть колись обовязки дорослої людини ось наприклад такі, як обовязок матері добре приготувати дитину до життя, щоб вона пізніше не нарікала, що хоч її дитинство і було може радісне і безжурне, але серед життєвих труднощів, які на неї білише впали, вона не вміє собі добре радити і життя її марнується.

Я. О.

—oo—

Кільна модних новинок.

Носитимемо малесенькі капелюшки, а щоб вони не впали з нашої високої, модної зачіски, притримуватимемо їх малими кокардками, які пришпилюватимемо звичайними шпильками до волосся.

•

Коли прийдуть великі морози носитимемо накривки голови з футра, які при потребі легко, а властне від двох рухів руки стануть гарним коміром.

•

Великі футряні маншети на рукавах нагадуватимуть великі зарукавки, коли сховаємо руку в руку.

•

Вечірні сукні будуть правдиво кринолінові з обручами та підкладками. Але може ця незручна мода у нас не застосується?

•

Вечорові черевички будуть з тонкої шкірки „шевро".

•

Найбільшим вибриком цьогорічної моди, здається, буде спідниця-штани на прийняттях ...вечірніх.

Чи ви знаєте, що...

...Не вільно вам ніколи дотикатись вогкою рукою електричного контакту, бо удар електрики може бути через вогкість такий сильний, що цілком оглушить вас.

...Огородниче приладдя взимі збережете від ржавини, коли намажете їх мішаниною з трьох частин старої солонини і одної частини живиці?

...Дуже забруджену деревляну підлогу найліпше відчистити кашкою з глини і гарячого оцту?

...До рури, якщо хочемо, щоб тісто не припалилось маємо дати горнятко з водою?

..Сира бараболя не зжовкне навіть тоді, коли чекатиме довший час на дальшу перерібку, якщо посиплемо її мукою?

...З сирого мяса, яке принесемо зі склепу, треба відразу скинути папір, а мясо положити на таріль і прикрити другим, бо так довше лишиться свіжим і соковитим.

—o—

З нашої хроніки.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ

Вже знову почались господарські покази „Нової Хати" під проводом п. Наталки Гнатишак-Костецької. Як і давніше, стягають вони в четвер багато слухачок до клюбу. Вже відбулись покази [illegible]. Цикль цей закінчив останній четвер, дня 6. жовтня показом гогодзів і журавлин.

З зацікавленням почули присутні які саме [illegible] можна виконувати з цих так неоцінених у нас [illegible]. Журавлина й гогодзи мають багато природного [illegible] так, що переховувати їх на зиму нетрудно. Але [illegible] тому, щоб зберегти їх природній, злегка [illegible] смак та гарну червону барву.

Референтка виконала на очах присутніх [illegible] свочений мелянж, рід джему з журавлин, гогодзів, [illegible] буна та яблук. Овочі ці [illegible], ви[illegible] зорій галяретці з журавлин. (Журавлина має багато [illegible] тини, отже легко галяретоватіє). [illegible] джем із самої журавлини. 1 кг. перебраної журавлини [illegible] ляла водою і обварила. [illegible] цукром, а коли цукор розпустився, [illegible] гарних перебраних ягід. Смажила [illegible] не стала прозора. Джем треба [illegible] теплий, бо пізніше згаляретоватіє і [illegible]. Наприкінці показала ще, як смажити [illegible] хами. Годеться до мясива, а [illegible] дати ще зрошу, смакують [illegible].

Присутні ставили ще ріжні запити [illegible] референткою і слухачками [illegible]. У черговий четвер передбачено показ [illegible] себто начинюваних огірків, баклажанів і [illegible].

—o—

Практичні поради.

ПОЛИСК НА ВОВНЯНИХ МАТЕРІЯХ

Коли блищать лікті або спідниця [illegible] жеський одяг, або дитячий одяг [illegible] часто випрасуйте матерію через [illegible] в чорній каві.

ПЛЯМИ НА СРІБЛІ

Зваріть чотири обібрані бараболі в [illegible] раболю добре розваріть і потовчіть [illegible] сею частите плями на сріблі. [illegible] дечанку (рослинка, яку звичайно купите в [illegible] добре витріть спочатку [illegible] шевою плюшою.

Резолюції панісламського конґресу в Каїрі.

В середу на пленарному засіданні панісламського конґресу предложено делеґатам резолюції, що їх ухвалила комісія при замкнених дверях. Зміст резолюцій ось який: Конґрес не визнає декларації Бальфура, яка говорить про підмогу жидам при творенні їхнього національного осередку в Палестині. Конґрес відкидає поділ Палестини, домагається створення конституційного уряду в Палестині і припинення імміґрації жидів. Дальше вимагає конґрес договору між В. Британією й арабами, загальної амнестії для політичних вязнів і увільнення арабських провідників. Конґрес стверджує, що це єдина площина, на якій можлива розвязка палестинського питання. Коли цих домагань Англія не прийме, всі арабські народи будуть уважати британських громадян та жидів ворогами, а це потягне за собою поважні суспільні, політичні й економічні наслідки.

Конґрес домагається від урядів усіх арабських країв, щоб підтримали його рішення та щоб передали їх урядові В. Британії й Лізі Націй.

Конґрес рішив утворити постійну комісію з осідком у Каїрі, котрої завданням буде берегти, щоб ці постанови виконувано. На доказ доброї волі конґрес признає право громадянства тим жидам, що живуть у Палестині.

13 АРАБСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ ЗГИНУЛО В БИТВІ.

Між Єрусалимом та Геброном дійшло до сутички повстанців з поліцією та військом. 13-ох повстанців згинуло, 2-ох поліцаїв ранено.

ЗАВОРУШЕННЯ У НАБЛЮСІ.

У Наблюсі дійшло до заворушень та до перестрілки між англійцями й арабами. Є чимало жертв.

ВІДПОВІДЬ ПРОВІДНИКА СІОНІСТІВ НА АРАБСЬКИЙ УЛЬТИМАТ.

Провідник всесвітньої сіоністичної організації д-р Вайцман, переслав у відповідь на ультимат Комітету оборони Палестини у Дамаску телеграфічну декларацію, в якій заявляє, що переслідування жидів у Палестині веде тільки до поширення та утривалення серед жидівських мас сіоністичної ідеольоґії. Становище, яке заняли араби, це для жидів, що є національною меншиною в арабських краях, тільки заповідь нових нещасть. Палестинські жиди хочуть жити у згоді з сусідніми арабськими державами, але ці останні мусять признати право палестинським жидам.

Батьки і діти під прапор „Просвіти"!

Марійчина пригода.

Зимовий вечір сік ледом і шарпав вітром Марійчин плащик.

Ішла понурою вуличкою і з відразою думала про зимну ніч і вибиту шибку у своїй кімнатці. По цілоденній праці треба буде знову пити мутний чай і їсти чорний хліб, такий недобрий, що годі його проковтнути.

Що з того, що як щодня, прийде Андрій і їх серця зацвітуть квітом понад усе єдиного кохання. Вониж такі бідні, як церковні миші. Не мають за що створити ясного, теплого життя. Кожне з них бється з недостатками, як риба об лід, жде усміху долі та... Чи вона всміхнеться?

— Післянець... тягнення льотерії, купіть, трафунок... а може не маєте льосів?..

І продавець льосів, молодий збиточник, заглянув спочутливо в дівочі очі.

— Дійсно! Має квертку! Андрій подарував їй на іменини.

Марійка купує часопис і гарячково шукає свого числа при світлі ліхтарні. Нагло... чи це привид, чи величезне, нечуване щастя, що в нього годі повірити?!

Дівчина йде кілька кроків, застигає під чорним луком брами й тихо, солодко плаче. Перед нею розвивається промінистий, соняшний, життєвий шлях.

Скількиж то таких істот, що борються з бідою, осліпить щастям 43-тя Клясова Льотерія, що її тягнення починається 19. жовтня.

—o—

Далі бють українські шиби.

ПРОТИУКРАЇНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ЕНДЕЦЬКОЇ МОЛОДІ. — ЗДЕМОЛЬОВАНІ ШКОЛИ. — НАПАД НА АКАДЕМІЧНИЙ ДІМ ТА БУРСУ. — ЛЕТЯТЬ ШИБИ НЕ ТІЛЬКИ В УСТАНОВАХ, АЛЕ Й У ПРИВАТНИХ ДОМАХ.

Ендецькі протиукраїнські демонстрації не лише, що вчорашнього дня не припинились, але ще й скріпились. Після віч ендецької молоді, які відбулися в середу 12. ц. м. в кількох точках міста, між іншим у політехніці та в університеті, ріжні групи польських студентів при співучасти міського шумовиння, почали знову виявляти свою ненависть до всього, що українське на шильдах та вікнах українських економічних і культурно-освітніх установ. Мало цього: демонстранти не пошанували навіть шкіл та ученичої бурси. В усіх випадках демонстранти побили вікна та демолювали величезними камінюками й цеглами внутрішнє уладження деяких будинків.

НАПАД НА ШКОЛУ ІМ. ШЕВЧЕНКА Й НА АКАДЕМІЧНИЙ ДІМ.

Вечором коло год. 7.45 зявилася під будинком хлопячої школи ім. Тараса Шевченка при вул. Супінського майже двотисячна юрба, яка прийшла вул. Мохнацького звід польсько-студентського дому при вул. Лозінського. Юрба виломила ворота й поцищивши пліт, вдерлася на подвіря школи та українського Акад. Дому. Одна частина намагалася вдертися до Академічного Дому, друга демолювала за той час школу. В школі повибивали всі шиби на партері й на поверсі, з цим, що на партері вирубували вікна разом із рамами. В усіх партерових кімнатах юрба знищила шкільне уладження й виломила входові двері. Девастація тривала майже три чверти години.

В міжчасі інша група била вікна в Акад. Домі й намагалася вдертися до середини та тільки завзятий відпір мешканців дому, які боронили не лише будинку, але теж власного життя перед озвірілою юрбою. Несподіваний відпір заломив демонстрантів, які почали втікати. Мешканці Акад. Дому прогнали теж юрбу з-під школи та врятували її таким чином від повного знищення.

Вже по всім зявилася поліція. Як довідуємося, поліція перевела вночі в Академічнім Домі ревізію.

Мабуть одна з ґруп демонстрантів, які демолювали школу ім. Т. Шевченка й Акад. Дому, утікаючи перейшла під ґімназію СС. Василіянок при вул. Длуґоша й обкидали її камінням. В ґімназії повибивали шиби й понищили частинно камінням уладження шкільних кімнат. Управа ґімназії повідомила про цей напад Шкільну Кураторію.

290 ШИБ В ОДНІМ БУДИНКУ

В год. 9.35 вечором зявилася під „Бібльосом" при вул. Японській ґрупа демонстрантів, приблизно 150—200 осіб. Демонстранти вибили шиби у сутеринах, на партері й на першому поверсі, разом 290 шиб, загальної вартости понад 500 зол. Демолювання тривало к. 10 хвилин. В год. 9.45 дир Нагірний, якого повідомили про биття шиб, зателефонував на поліційний комісаріят Небавом приїхало поліційне авто, одначе за напасниками і слід застиг. Протоколу поліція не списала ніякого. Сьогодні рано звернувся дир. Нагірний до суду з домаганням забезпечити обект, щоб можна було устійнити шкоди. Проте зявився поліцай ч. 289, який домагався прочищення хідника зі шкла.

УКРАЇНСЬКІ ВИВІСКИ МОЖНА ВІДІБРАТИ ВІД ВОЗЬНОГО ПОЛІТЕХНІКИ.

При вул. Сапіги здерли демонстранти українсько-польські вивіски лікарів: д-ра Філяса й д-ра Бурачинського. Сьогодні пошишов зо д-ра Філяса поліцай і заявив, що його вивіска є на політехніці та що її можна відібрати від возьного. І справді, на інтервенцію д-ра Філяса возьний політехніки приніс зірвану вивіску.

ПО ДАВНЬОМУ МАСЛОСОЮЗ, ЦЕНТРОСОЮЗ І Т. Д.

Одночасно ріжні групи демонстрантів гуляли в інших околицях міста та по давньому били шиби в ріжних українських економічних та культурно-освітніх установах.

Білянс страт Маслосоюзу за недавні дні такий: 25. 9. вибили демонстранти шиби у крамницях Маслосоюзу при вул. Косцюшка 5 шиб, вартости 300 зол., при вул. Сапіги 2 шильди — 150 зол., при вул. Личаківській 1 шильд — 60 зол. Дня 11. X. вибили шиби та вивіски у крамницях: Ринок 2 шильди 50 зол., вул. Косцюшка 2 шиби — 20 зол. і виставова шиба вартости 180 зол., вул. Пілсудського 1 шильд — 60 зол., вул. Словацького 1 шильд — 60 зол., Ринок 2 шильди і шиби вартости 62 зол. Дня 12. X. вул. Зибликевича 1 шильд — 60 зол., вул. Потоцького 1 шильд 70 зол., вул. Томіцького 1 шильд — 60 зол.

В РСУК-у вибили 49 шиб на партері й на І. поверсі вартости 400 зол.

Крім цього демонстранти вибили ще шиби в Земельнім Банку, Центробанку, в домівці Рідної Школи при вул. Сикстуській, в домівці Дружини ім. Княгині Ольги, при тій самій вулиці, шильди у Пласті при вул. Руській (вдруге) та у крамницях Центросоюзу. Вибили теж шиби у школі ім. Бориса Грінченка та в багатьох інших українських установах, яких шкоди не вспіли ми досі устійнити.

Демонстранти не пощадили вчора теж і приватних українських мешкань. Між іншим вибили вони всі шиби в камяниці д-ра Дмитра Левицького, в канцелярії адвоката Е. Жизневського та в інших. Жертвою виступів упали теж вікна і шильди деяких приватних українських крамниць.

НАМАГАНИЙ НАПАД НА УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ.

Передучора група демонстрантів намагалась вдертись до українського Національного Музею при вул. Мохнацького. У звязку з цим намаганим нападом дир. Свенціцький вислав до редакції „Слова Народового" лист, в якому повідомив про цю подію, зазначуючи, що в музею є ріжні цінні рукописи, різьби, портрети, рідкі видання давніх часів і т. д. Редакція „Слова Народового" признається, що коли начальний редактор вийшов к. год. 21. разом з одним співробітником із редакції, то справді стрінув під музеєм групу молоді. Одначе вона на інтервенцію редакторів „Слова Народового" розійшлася.

Реферуючи цей намаганий напад та підкреслюючи свою заслугу і вплив на демонстрантів, „Слово Народове" одночасно далі не вагається цькувати польської вулиці проти мешканців українського Академічного Дому та повторює нісенітниці про те, буцімто українські богослови з Академічного Дому вибили шиби в редакції „Слова Народового". **При цій нагоді ще раз підкреслюємо, що в Академічнім Домі не мешкають ніякі українські богослови. Навіщо ендецький орган такі сплетні поширює, не важко здогадатися.**

НАПАД НА УКРАЇНСЬКУ БУРСУ ПРИ ВУЛ. ХШАНОВСЬКОЇ

Вчора вечором юрба напала теж на українську бурсу при вул. Хшановської і здемолювала її камінням. При цьому юрба намагалася здемолювати теж домівку і в середині, одначе стрінулася з оборонною поставою молоді. І в бурсі напасники накоїли чимало лиха, одначе покищо не вдалося нам їх ще устійнити. Довідуємося, що й у бурсі поліція зявилася вже після всього та перевела ревізію й арештувала управителя бурси проф. Зубрицького й кількох бурсаків.

Підчас демонстрацій юрба побила теж і на місті кількох українців. Сьогодні ендецькі студенти напастували в університеті українських студентів. Між іншим побили студента Івана Лисяка.

ПАРТИЗАНИ В СОВІТСЬКОМУ ТУРКЕСТАНІ ВОЮЮТЬ ЛУКАМИ.

Серед населення Туркестану панує постійний протибольшевицький рух, якого годі здавити репресіями. Щораз то частіше нападають повстанці на дрібні совітські відділи, а що не мають пальної зброї, часто вживають луків та стріл. (АТЕ).

50.000 японців машерує на Кантон.

Японські війська, що причалили — як це ми вчора згадували — у заливі Біяс, оцінюють на 50.000 багнетів. Вони вирушили скорими маршами у напрямі залізниці Кантон—Гонконг. Уже дійшло до перших сутичок.

Для оборони Кантону китайці зосередили квантунську територіяльну армію, що має буцімто 1,000.000 вояків та кільканацять регулярних дивізій. На думку англійців, японцям треба до здобуття Кантону 100—200.000 вояків.

АНГЛІЙЦІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ГОНКОН.

Щоб забезпечити Гонкон, 2 британські кури обсадили протилежний беріг континенту. Зі Сінгапуру вислали до Гонкону дальшу військову підмогу.

Британські торпедовці й контрторпедовці патролюють вхід до гонконської пристані.

Англійці, які живуть у Кантоні, дістали від консуляту наказ виїхати до Гонкону.

Небавом замкнуть мабуть плавбу на Перловій ріці.

137 ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ БОМБАРДУЄ.

Кільканацять японських ескадр — разом 137 апаратів — збомбардувало Кантон, Сватав та інші місцевости й залізничі двірці. Шкоди дуже великі.

Крім того японці збомбардували Вайтшев, на північний схід від заливу Біяс.

150 ЯПОНСЬКИХ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ ПІД ГОНКОНОМ.

Британські летуни ствердили, що перед Гонконом зосереджено японську воєнну фльоту, зложену зі 150-ох одиниць; між ними є летунська база та кілька великих панцирників.

БРИТІЙСЬКІ ОФІЦІЙНІ КОЛА ЗАНЕПОКОЄНІ.

Японський десант в околиці Гонкону занепокоїв британські офіційні кола.

Британський амбасадор у Токіо звернув увагу на можливі інциденти, якщоб японці нарушили британські інтереси у південному Китаю.

—o—

Чи знаєте, що...

Людське серце важить 300 до 400 грамів, а величина його як пястук. Однак це найкращий мотор у світі. Його праця денна, це сила, що моглаб піднести 60 кг. людину на верх вежі Айфля. Притім серце-мотор працює часами 100 літ.

Вежа Айфля в Парижі висока на 300 метрів, однак найвища у світі це вежа в парку Льондову, висоти 356 і пів метра.

Найтяжчий метал це осміюм. З нього виробляють дроти до жарівок електричних. Цей метал утроє тяжчий, як олово. Одна літра осміюм важить 22 і пів кіля.

Один з найскоріших мешканців моря, це морж, що в годині перепливає 132 км. Та деякі менші риби мають ще більшу скорість.

Найбільший водопад у світі це Калямбо у Східній Африці. Вода паде з висоти 365 метрів. Водопад Ігнассу в Бразилії має найбільшу ширину.

Славу найбільшої будівлі в світі має китайський мур довжини 2450 км. Він високий місцями на 16 метрів.

Довжина корабля-велита „Королева Марія", що його спустили на воду в 1936 році 350 метрів; „Нормандії" 313 метрів, а німецького „Бремена" 286 метрів.

В 42 Клясовій Льотерії кількість виграних перевищала 80.000, а вартість їх 25,200.000 золотих, причім кожний льос ділиться на пять частин.

Найвищий комин у світі, це комин копальні міди в Анаконда. Висота його 178 метрів. В Австралії в порті Сидней збудовано найширший луковий міст.

В однім провінціональнім містечку в Польщі мешкає інжинір, що вже кілька разів виграв більшу готівку, заложив фабрику і весь час П розбудовує.

Неодин цього року їхав на відпустку за гроші, виграні на льотерії.

Неодин купить собі рільне господарство, вибудує дім, заложить фабрику, реміснич̆ий варстат, а може крамницю. Неодному усміхнеться щастя, бо тягнення першої кляси вже 19. жовтня.

Становище Данціґу.

Гаський часопис „Де Авондпост" з 10. ц. м. пише п. з. „Данціґ — німецька держава" таке:

„Данціґський гавляйтер Ферстер заявив у промові до провідників націонал-соціялістичної партії, що з 72-ох членів данціґського парляменту належить тепер 70 до націонал-соціялістичної партії. Вплив жидів у Данціґу усунено.

Ми в Данціґу — закінчив Ферстер — творимо німецьку державу з 96% німців, німецьким економічним життям, німецьким життєвим світоглядом. Не належимо до ніякої іншої держави, яка моглаб нам наказувати, що ми повинні робити. Самі маємо нашу долю в руках.

—o—

Смерть „царя Всеросії".

В однім американськім шпиталі помер по короткій недузі голова родини Романових та претендент до царського російського престолу, великий князь Кирило Володимирович.

Він уродився 1876. року, як найстарший син великого князя Володимира, сина царя Олександра II. Молодий князь вступив до маринарки та брав участь у російсько-японській війні. Він був одним з тих нечисленних, які врятувалися з кружляка „Петропавловськ", що втонув, натрапивши на японську міну. У 1905. році переселився він до Франції, бо подружжа зі своєю тіточною сестрою Вікторією Мелітою довело його до непорозуміння зі стриєчним братом, царем Миколою II. Щойно в 1910. р. вернувся він до Росії та став адміралом російської балтійської фльоти.

Після вибуху революції 1917. р. князь Кирило один з перших признав уряд Львова. В 1919. р. князь Кирило виїхав з родиною до Фінляндії, опісля до Франції.

По смерти родини Миколи II. та його брата в. князя Михайла Олександровича, в. князь Кирило став головою б. царського роду Романових. 26. VII. 1922. р. він оголосив себе „сторожем царського престола Росії", та 31. VIII 1924. р. царем Всеросії, під іменем Кирила I.

Велика частина російських монархістів не уважала претенсій в. кн. Кирила, аж до смерти в. кн. Миколи Миколаєвича у 1929. р.

У березні 1936. р. в. кн. Кирило утратив свою енергійну подругу в. кн. Вікторію та усунувся від публичного життя.

В. кн. Кирило полишив троє дітей — в. кн. Марію, жінку Карла кн. Ляйнінґен, в. кн. Кіру, жінку Людвика Фердинанда, пруського князя та в. кн. Володимира Кириловича, теперішнього голову роду Романових.

ЧИ ЮГОСЛАВІЯ ІНТЕРВЕНІЮВАЛА ПРОТИ ПРИЛУЧЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ до МАДЯРЩИНИ

ПАТ повідомляє:

Кореспондент ПАТ-а в Білгороді довідується, що всі поголоски про югославянську інтервенцію в Римі та в Берліні проти спільного польсько-мадярського кордону неправдиві. Такої інтервенції не було і вона не годилась би з інтенціями югославянського уряду.

—o—

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ У ПАРИЖІ.

В середу в год. 14.45 відкрито в Парижі памятник бельгійського короля Альберта I. У тому святі взяла участь вдова по Альберті королева Єлисавета та його діти — теперішній король Леопольд III., граф Фляндрії та княжна Пємонту, крім того президент Франції та ріжні французькі і бельгійські достойники.

Населення Парижа оваційно витало бельгійського короля, який виїхав в год. 18.52 до Брюсселі.

РОЗМОВА МІН. ХВАЛЬКОВСЬКОГО З МІН. РІБЕНТРОПОМ.

Мін. Рібентроп приняв в четвер в 11 год. міністра Хвальковського та говорив з ним більше як годину.

—o—

ПОГОЛОСКИ ПРО ПОВСТАННЯ МАДЯРІВ НА ЗАКАРПАТТІ.

Варшавська преса подає поголоску, немов би у прикордонних околицях Закарпаття вибухло мадярське повстання. Між повстанцями та військом і жандармерією дійшло до сутичок, є втрати по обох сторонах.

—o—

СТРАЙК НА ЛЬОНДОНСЬКИХ ЗАЛІЗНИЧИХ ДВІРЦЯХ.

На трьох льондонських двірцях вибух страйк персоналу, який домагається підвищення зробітків та 2-тижневої платної відпустки щороку. Страйкує 3.400 осіб.

Переговори не дали ще висліду.

—o—

Б. ВОЄВОДА БЕЛІНА-ПРАЖМОВСЬКИЙ ПОМЕР.

В четвер в год. 11. помер у Венеції б. львівський та краківський воєвода полк. Беліна-Пражмовський.

РЕВІЗІЇ У СОФІЇ.

На основі постанови болгарського уряду військо перевело минулої ночі ревізії у Софії, шукаючи за особами, які не мають дозволу на побут у столиці.

ЗАЛІЗНИЧА КОМУНІКАЦІЯ ЗІ ЗАКАРПАТТЯМ ЧЕРЕЗ ЛАВОЧНЕ ПРИВЕРНЕНА.

Як повідомляють з Лавочного, частинно привернено залізничу комунікацію зі Закарпаттям, припинену підчас чесько-польського конфлікту. Покищо їде один особовий поїзд за день.

НОВИНКИ.

—Не прогайте нагоди! Треба зараз рішитися і замовити у Видавництві „Діло", Львів, Ринок ч. 10 **найкращий цьогорічний календар-альманах „КРИНИЦЯ"** на 1939 рік. Купіть його а напевно будете вдоволені його пребагатим змістом, великою інформативною частиною та мистецьким оформленням Святослава Гординського. Найважніше те, що замість дотеперішнього звичайного календаріюм має цьогорічна „Криниця" **записний тижневий КАЛЕНДАР-ТЕРМІНАР,** такий конечний в праці кожного інтелігента. І найважніше таки те, що ціна за цьогорічну „Криницю" не змінена, мимо великих коштів — всього 1.50 золотих. Тому кожний повинен якнайскоріше замовити „Криницю" в нашім видавництві або купити його у найближчій українській книгарні чи у продавця часописів.

— Єдина українська крамниця з годинниками й біжутерією Романа Тарновецького у Львові, при вул. Пілсудського 11а відкрита з днем 12. жовтня 1938 і поручає: найліпшої марки кишеневі годинники, настільні і будильники. На складі є теж біжутерія та вироби зі срібла. Направа годинників дешево і солідно. 2162 —1

— Українські авдиції із закордонних радієвих стацій слухайте тільки на радіоапаратах ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська [illegible] тел. 203-30.

— Пересторога і заохота на часі! З [illegible] те, що в деяких доокольчних селах м. Львова появилися ознаки зарази пришіщі — Маслосоюз впровадив до продажі виключно пастеризоване молоко і то не тільки у пляшках (як досі) але й на міру. При цьому слід зазначити, що ціна пастеризованого молока на міру не підвищена, хоч кошти пастеризації значні. Це доказ, що Маслосоюз, впроваджуючи ту новину, кермувався виключно добром і здоровлям своїх клієнтів. — Рівночасно не від речі буде пригадати, що пастеризоване молоко є вільне від всіх хороботворчих бактерій і тому не треба його переварювати, а тільки підігріти, бо переварюванням позбавлюємо молоко вітамін і [illegible] цінних властивостей (легкостравности і т. п.). Коли наставлюємо пастеризоване молоко на квасне, треба додати дрібочку сметани, або квасного молока. — Треба надіятися, що загал скористає масово з впровадження до продажі пастеризованого молока і на міру, та не буде ризикувати цінним здоровлям — не буде купувати молока невідомого походження, а тільки в крамницях Маслосоюзу, що дає повну гарантію не тільки першо-якісного, але й [illegible] ного товару.

— **Магазин постелі Р. Джала** — Львів, Хорущини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає піря до прання. Тел. 294-81 1186 —100

— **Вписи** на Восьмомісячний Курс Домашнього Господарства СС. Василіянок у Станиславові приймає управа. Близші інформації та проспект програми курсу пересилатиме на бажання заінтересованих управа Петра Скарги 17. 2176

— **В Українськім Лікарськім Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 14. п. м. в год. 7. ввечір у салі засідань Українського Шпиталю. На сходинах демонструватимуть казуїстичні випадки шпитальних відділів. 2174

— **Товариські сходини і вечір пісні** з участю Е. Лисовської та хору Евгена відбудеться у клюбі „Молодої Громади" в суботу 15. ц. м. в год. 8-ій вечором. Вступ для членів і запрошених гостей.

— **Кооперативна академія** (поранок) з нагоди річного свята кооперації відбудеться заходами Товариства Українських Кооператорів у Львові, в неділю 16. жовтня ц. р. в год. 12-ій вполудне у Театрі Ріжнородностей при вул. Рутовського 22 з такою програмою: 1. Вступне слово голови ТУК інж. Юліяна Павликовського. 2. Промова дир. Остапа Луцького про стан і потреби української кооперації. 3. Деклямації п-і Е. Сеник-Грещакової й інші. 4. Кооперативні пісні — відспіває хор „Сурма" під проводом п. О. Плешкевича. Ціна білетів вступу від 1.00 до 3.00 золотих. Білети можна набувати в Товаристві Українських Кооператорів, Львів, Технічна 1, від год. 9-ої до 3-ої, та в день академії при касі театру.

— **Посвячення Дому Української Кооперації** у Львові при вул. Технічній ч. 1. в неділю 16. ц. м. в год. 5-ій пополудні.

— **Святочну інавгурацію** академічного року влаштовує Українська Студентська Громада у Варшаві в суботу 15. ц. м. в 9-ій год. вечором у великій салі В. Т. В. при вул. Перацького ч. 19/II. пов. По рефераті і концерті відбудуться всестудентські вечерниці з танцями.

— **Ще про арештування в Камінці Струмиловій.** У звязку з нашою новинкою про ревізії й арештування лікаря д-ра Лемішки з Камінки Струмилової та о. Ванчицького зі Стрептова довідуємося, що поліція арештувала лише д-ра Лемішку, а парох Стрептова о. Ванчицький є на волі.

— **Ревізії й арештування в Рівенщині.** В селах Рівенського повіту, у прикордонному поясі, поліція перевела ревізії й арештувала 9 осіб під закидом приналежности до КПЗУ. Арештованих відвезла поліція до арештів у Рівному.

— **Згоріла половина села.** В селі Підгородці пов. Стрий повстала пожежа в господарських будинках Марії Фудін. Сильний вітер перекинув пожежу на сусідні будинки так, що згоріло 33 сільські господарства. Пожежу вдалося зльокалізувати щойно по тригодинній акції пожежних сторожей зі Стрия, Сколього і Синевідська. До Підгородець приїхав стрийський староста. Шкода сягає понад 400.000 зол.

— **Гостра кара за зневагу марш. Пілсудського.** Окружний суд у Станиславові засудив переплетника Яна Зенєвіча, діяча одної з опозиційних партій за образу памяти маршала Пілсудського на півтора року вязниці без припинення кари. Зенєвіч зголосив апеляцію від цього присуду.

— **Львівська хроніка.** До головного шпиталю привезли вчора Анастазію Стецик (Собіського 12), й поломаними руками та потовченим цілим тілом. Анастазію Стецик „уладив" так її власний чоловік, одначе його прізвища не хотіла вірна Настя подати. — Станислав Пшигродський (Грюнвальдська 3) повідомив поліцію, що ще 8. ц. м. вийшов із дому його 15-літній син Ришард і досі не вернувся. — На стриху камяниці при пл. Домбровського 6 повісилася 25-літня Олена Гурко, яка закохалася в якомусь робітникові зпід Львова та давала йому гроші. Колиж коханець остаточно її покинув, нещасна жінка наложила на себе руки. — До цукорничої робітні Емануїла Зборовича на пл. Теодора вломилися якісь невідомі злочинці та вкрали 10 пар вальців, якими вибивають цукорки та 70 кг. цукорків — все на 1.100 зол. вартости. Поліція арештувала як підозрілих у взломі: 10-літнього Беня Лявіца і 12-літнього Лева Купфершміда.

— **Чудесне оздоровлення в Люрд.** Організація Бюра у Люрд видала офіційний комунікат про чудесний факт оздоровлення ірляндки з Дебліна при чудесній печері Богоматері в Люрд, що його не можна вияснити у природний спосіб. Згадана ірляндка захворіла важко на сухоти в 24. році життя. В 1936 р. стан недужої був уже такий поважний, що не могла покинути ліжка у шпиталі. Лікарі признались отверто, що всі їхні зусилля врятувати недужу безуспішні і втратили

З останної хвилини.

ІНТЕРВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДЕЛЕҐАЦІЙ У СПРАВІ ПРОТИУКРАЇНСЬКИХ НАПАДІВ У ЛЬВОВІ.

Українська делеґація у складі: през. д-ра К. Левицького, проф. д-ра І. Раковського та дир. О. Луцького інтервеніювала сьогодні у городського старости Порембальського у справі нападів ендецької польської вулиці на українські установи й мешкання українських громадян у Львові. Делеґація домагалася від адміністраційної влади охорони життя та майна українських громадян та звернула увагу город. старости на можливі наслідки у висліді реакції українського громадянства. Староста Порембальський запевнив українську делеґацію, що видасть усі потрібні зарядження, щоби протиукраїнські виступи більше не повторилися.

Одночасно в тій самій справі інтервеніювала друга українська делеґація під проводом голови УНДО В. Мудрого у львівського воєводи д-ра Білика.

зовсім надію на видужання недужої. Тоді недужа почала щиро молитися і просила, щоб її завезли до Люрд, що теж сталося. Недужу занурили до води з чудесного джерела 8. вересня 1936 р. і вона почулася нечайно здоровою, що теж ствердили лікарі. По дворічних дослідах лікарі ствердили, що оздоровлення ірляндки є безсумнівне і надприродне. **(КАП).**

— **Літак на ледняку.** На італійсько-швайцарськім кордоні на захід від просмику Шплюґен знайдено на ледняку Тамбо німецький літак, який загинув минулого тижня. Згаданий літак літав на шляху Франкфурт—Міляно. Про долю 10-ох подорожних і трьох членів залоги немає ніяких вісток.

— **Ріжні вісти.** Литовський уряд відобрав громадянство 400 особам, між якими багато є комуністів. — Німецький суд у Сх. Прусії засудив власничку трьох корів на 2 тижні арешту тому, що не носила молока до молочарні. — В Німеччині оголосять спис тих осіб, які підчас недавного напруження витягали більші ощадности з кас.

— **Запір.** Передові клівісти посвідчають, що природна гірка вода **„Францішка Йосифа"** є теж для тих, що умово працюють, для неврастеників і жінок скоро і прасно ділаючим прочищальним засобом.

Відозви й комунікати.

КОМІТЕТ БУДОВИ ПАМЯТНИКА НА МОГИЛІ К. УСТИЯНОВИЧА В ДОВГІМ К. СХІДНИЦІ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА.

Дня 14. серпня ц. р. відбулося на приходстві в Довгім засідання Комітету будови памятника на могилі Корнила Устияновича. Комітет постановив: 1) невідклично в 1939 році, у 100-ті роковини уродин поета - мистця, здвигнути памятник на його могилі в Довгім, на основі проекту одного з наших артистів різьбарів, одобреного Товариством Письменників і Журналістів ім. Івана Франка; 2) видати монографію поета, яка має появитися з початком 1939 року, а найдальше в червні 1939; 3) уладити по змозі у Львові виставу образів Корнила Устияновича з початком червня 1939 року.

Посвячення памятника малоб відбутися підчас ферій 19. серпня 1939 року (храмовий день у Довгім).

Комітет поробив уже заходи для реалізування повищих ухвал.

Комітет просить тих громадян, у посіданні яких є фотографії поета (особливо з молодших літ) та образи, ласкаво негайно прислати їх фотографічні відбитки (по змозі від фахового фотографа) на адресу: Ред. Микола Голубець, Львів, Ринок ч. 5. (Редакція „Неділі"). Фотографії будуть поміщені в монографії. Оригінальні фотографії будуть подякою звернені.

Тому, що Комітет дотепер зібрав дуже малу суму гроша, бо ледви 200 зол., просимо Українське Громадянство присилати датки на адресу: „Народній Дім", Дрогобич, з допискою „На памятник Корнила Устияновича.

Просимо оо. Парохів, особливо тих, в котрих церквах є образи К. Устияновича, зарядити збірку на повищу ціль, щоб на могилі того, який лишив безцінної вартости памятки по наших церквах, станув величавий памятник.

Комітет сподіється, що не лише Українське Громадянство Дрогобиччини й сусідніх повітів, але й увесь український загал (також в Америці) прийде з допомогою Комітетові.

Просимо всі українські часописи краєві й заграничні ласкаво передрукувати цю відозву.

За Комітет: О. Йосиф Кецун, голова Комітету, парох у Довгім п. Східниця

Довге, 22. вересня 1938.

ПАНІ ДОМУ — УВАГА!

Перша повакаційна стріча усіх львівських ґаздинь українок буде на **„Дитячому Ярмарку"**, що його традиційним звичаєм улаштовує Т-во „Українська Захоронка" у Львові в неділю 16. жовтня ц. р. у жовтій салі Нар. Дому. Це єдина нагода розказати собі взаємно враження перебутого в горах чи над морем літа, там у свобідній балачці дізнатися буде можна чимало актуальних товариських та суспільних новин. І практично використаєте це „ярмаркове дозвілля", поладнуючи всі господарські покупки та харчеві припаси на зиму у наших найменших купців. В багатьох станках будуть розміщені товари українського промислу й ремесла, знані і поза межами краю зі своєї високої вартости й солідности виконання. Українська молодь і навіть діти, заворожені стихійним розвитком рідного промислу, намагаються йти, покищо ще дрібним кроком, за щораз-то більшою лавою піонірів українського промислу і торговлі. Ідея кооперативна найшла свою реалізацію не тільки в школах, її гасла продісталися також і до українських дошкіль та стали улюбленою темою гутірок і дитячих занять. Практичним і справді корисним вичином цих господарських зацікавлень, наших молодших дітей є саме „Дитячий Ярмарок".

Від Вашої, Вп. Пані дому, приявности на цій імпрезі і від кількости закупаених товарів у Ваших кошиках залежить радість наших маленьких купців та охота дальше в цьому напрямі працювати, хочби зразу у забаві, та матеріяльний вислід, що має стати підмогою фонду дожнивлювання найбіднішої української дітвори. Ждемо на Вас від год. 12. вполудне до год. 7. вечора 16. жовтня!

✝ Посмертні згадки.

ЛЕВ ПОСАЦЬКИЙ

Лев Посацький, емер. директор школи в Пикуличах, помер 7. жовтня ц. р. в Перемишлі, де перебував від 1925 р., перенесений передчасно з відомих причин на емеритуру.

Лев Посацький уродився 1876. р. в Ракові, пов. Долина, де його батько вчителював. По скінченні учит. семинарії у Ряшеві працював щиро, переношуваний шкільною владою, в кільканадцятьох селах Ясеніщини, Яворівщини, Коросниянщини й Перемищини, залишаючи всюди сліди своєї праці в школі й серед народу.

Член багатьох українських товариств, до смерти цікавився долею й недолею цілого нашого народу. Тішився його успіхами, болів його невдачами. Приймав радо кожну працю для народу, сповняв кожний принятий обовязок. Тішився серед громадян Перемишля заслуженою пошаною, тому й похорон Покійного був величавий. Зійшлася на нього вся громада перемиської інтелігенції, а з Пикулич і Негрибки прибули численно селяни попрощати свого доброго директора. Похорон вело двох священиків, співали три хори: „Перемиського Бояна", української дівочої гімназії і селянський з Пикулич. Плач старих селян з сіл і дітвори був заплатою Покійному за труди.

Осиротив дружину і три доньки. В. П. П.!

—o—

Спорт.

УКРАЇНА — Р. К. С.

Змагання за мистецтво Окружної Ліги обох дружин відбудуться в неділю 16. ц. м. на грищі Чорних. Початок змагань у год. 10.30 рано.

Стрічі України з РКС-ом завжди були завзяті, бо РКС — це дружина тверда, бойова й амбітна. Минулого сезону Україна зремісувала була свій перший матч восени 2:2, на весну виграла з важким трудом 2:0. І цим разом Україна мусітиме зложити щонайбільше зусиль, щоб вийти зі змагань із РКС-ом переможно.

СЯН — ПОГОНЬ І Б.

Змагання за мистецтво О. Л. відбудуться в неділю 16. ц. м. на грищі Погоні. Початок імовірно в год. 2.30.

ЗОРЯ — ҐРАНІТ.

Змагання Зорі з одним із найсильніших противників за мистецтво Б-класи відбудуться в неділю 16. ц. м. на грищі Сокола-Батька в год. 9.30 перед пол.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Пятниця, 14. Х. год. 8.20 веч. Великий танковий фестиваль.

Субота 15. Х. год. 7.30 веч. „Галузка розмарину".

Український Театр ім. І. Котляревського:

ТЕРЕБОВЛЯ:
14. Х. Лісова пісня.

ТЕРНОПІЛЬ:
15. Х. Маруся Богуславка.
16. Х. Орлова.
17. Х. Орфей у пеклі.
18. Х. Найвірніший чоловік.
19. Х. Пригода в Черчі.
20. Х. На полі крови.
21. Х. Зорі над Почаєвом
З Тернополя цей театр до Збаража.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СХІДНИЦЯ:
17. Х. Безталанна.
18. Х. Пісня Бескиду.
19. Х. Перфуми моєї жінки.
20. Х. Мати наймичка.
21. Х. Чесна Сузанна.
22. Х. Гетьман Полуботок.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".
АПОЛЬО: „Жозета" із Сімоною Сімон.
АТЛЯНТИК: „Робін Гуд" з Ероллем Флінном.
БАЛТИК: „Бурвій".
ВАНДА: „Кар'єра", „Великий плач".
ГРАЖИНА: „За заслоною".
ЕВРОПА: „Павел і Гавел".
КАСІНО: „Золотоволоса" з Джанетою Мекдоналд.
КОПЕРНИК: „Парижанка" з Даніелею Даріє.
МАРУСЕНЬКА: „Матінка" (Молі Пікон).
МЕТРО: „Премієра".
МІРАЖ: „Царський курієр".
МУЗА: „Королівський свічник".
ПАЛЯС: „Професор Вонтур".
ПАКС: „Верес".
РАЙ: „Простушина" із Сесує Галкавою.
РІЯЛЬТО: „Пташник з Тиролю".
РОКСІ: „Олімпіяда"
СВІТ: „Світла бульварів", „Не знала кохання".
СТИЛЕВЕ: „Король бавиться", „Шепіт цвітів".
ТОН: „Зоро", „Герой наших часів" з Ероллем Флінном.
УТІХА: „Зрадливе провалля" та ревія.
ХИМЕРА: „Провалля".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Канцлер Гітлер у Римі".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Бразилія, Аргентина".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 14. жовтня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 7.45 Руханка, 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Година господині: Переховування городини й овочів зимою, Поради, актуальні вістки, гр. пл., 11.00 Для шкіл: „Браковани та верховинці у короля Станислава", авд. для старших дітей, 11.25 Оперет. увертури під дир. відомих капельників, гр. пл., 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, **14.10 Фортепянові твори у вик. Романа Савицького,** 14.30 „Зорний Могилі" фрагм. із повісти Назарія Ловицького, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 На широкім світі, авд. для молоді, 15.20 Спортовий порадник, 15.30 Музика у вик. сальон. квартету, 16.00 Господарські вістки, 16.15 Гутірка з хорами, 16.30 Пісні у супр. форт., 16.50 Суспільний інстинкт у риб, 17.00 Камер. мініятури у вик. квартету, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Театр Уяви: „Довг" драма А. Рибіцького, 18.00 Для села: Не повторюймо помилок у передзимових управах, Музика з пл., Гутірка, 18.30 Театр Уяви: „Айнштайнова теорія" комедія А. Цвойдзінського, 19.30 Розр. концерт у вик. смичк. ансамблю, сопран, форт. джез, 20.35 Веч. денник, Метеорол. та спортові вістки, програма на завтра, 1.00 Хор. у супр. форт., 21.15 Симф. концерт у вик. орх., вюл., 22.30 „Література по рецепті „соціялістичного реалізму", 22.45 Актуальний репортаж, 22.55 Інформ. авд., 23.05 Закінчення авд., 23.15—23.55 Дрібні твори великих композиторів з пл. (Варшава II.).

Субота, 15. жовтня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 7.45 Руханка, 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Розривкова музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Співає Ерна Зак, пл., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Музика у вик. орх., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей: Лісові рахуночки, авд. для молодших дітей, з пісеньками, 15.30 Музика у вик. орх. мандоліністів, 16.00 Господарські вістки, 16.15 Літер. хроніка, 16.30 Форт. ресітал, 17.00 Старий та новий Китай, 17.20 Про дітей-композиторів, муз. авд., 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 „Школа на морі" авд. для дітей, Гутірка, читаємо книжку, 9.15 „На весело" розр. концерт: орх., ксильофон, спів, обой, пікольо, флет, клярнет, 20.35 Веч. денник, метеорольог. та спорт. вістки, програма на завтра, 21.00 Легка і танк. музика у вик. орх., спів, у перерві коло год. 21.50 „Перша ластівка" скеч Белі Сенеша (Мадярщина), 22.55 Інф. авдиція, 23.05 Закінчення авдиції, 23.05—23.55 Увертури та фрагменти з опер, гр. пл. (Варшава II.).

Неділя, 16. жовтня 1938.

7.20 Орх. концерт, 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села і Хл. газетка, Огляд ринків рільних продуктів, Орх., 8.45 Ранок хлібороба, **„Що нам дає орання на зиму" в українській мові виг. інж. А. Романенко,** Нар. пісні, 9.15 Трансм. свята корпусу пограничча в Стебліцях, 11.15 Промова віцепрем. Квятковського на передвиб. зборах ОЗН. у Катовицях, **13.00 Снятин, місто будуччини, гутірка, виг. д-р Юрій Зарицький,** 13.10 Музика сальон. орх., скрипка, баритон, 14.40 Для дітей, 15.00 Безвилин для зрадіофонізованої всел. школи у Золочеві, 15.02 Словно-муз. авд., 15.25 Золота книга громад, 15.30 Із летунського мітингу у Львові, 16.45 Гайдн: „Осінь", орх., хор, 17.15 Промова мін. Ульрiха, 17.40 „Подорож по Варшаві, водевіль, орх., хор; у перерві хвилина бюра студій, 19.20 Промова командата КОП., 19.30 Програма на завтра, 19.35 Концерт, орх., пісеньки, 20.00 Фрагменти суіт, пл., 20.10 Спортові вістки, 20.15 Інформ. авд., Спортові вістки, Політ. огляд, 21.20 Муз. мозаїка, два форт., саксофон, віброфон, гавай. гітара, 22.00 Танк. музика, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Танк. музика з пл. (надає Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 14. жовтня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 18.00, 19.00 Розр. музика, 20.10 21.00 Бетовенівський концерт, БІЛГОРОД 20.00 Популярний концерт, 21.00 Комедія, 22.15 Форт., БУДАПЕШТ 12.05 Орх. концерт, 13.30 Популярна музика, 18.30, 19.00 Військ. орх., 21.40, 22.00 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 13.15 Розр. концерт, 15.30 Твори Брамса та Вольфа, 18.00 Молодь грає і співає, 18.45, 19.00 Весела словно-муз. авд., 20.10, 21.00 Із клясичних оперет, 22.30 Легка і танк. музика, ЛЯЙПЦІҐ 19.05, 20.00 Симф. концерт, дир. Шлефойгт, РАДІО ПАРІ 21.15 Мельодії, 21.30, 22.00, 23.00 „Ле Паралітіке воляите" муз. легенда, ШТУТГАРТ 19.15, 20.00, 21.00 „Аїда" оп. Вердія.

Субота, 15. жовтня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Пісні про кудель, 18.00 Розр. концерт, 19.45 Веч. гомін, 20.10, 21.00 Веселі мельодії, БІЛГОРОД 18.30 Популярні мельодії, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт війсьв. орх., 19.00 Мадярські пісні у супр. циг. орх., 21.55, 22.00 танк. музика, ВІДЕНЬ 19.00 Камеральна муз., 20.10, 21.00 Вечір танку, ЛЯЙПЦІҐ 19.00, 20.00, 21.00, 22.00 Вечір опер Р. Штравса, ЛІЛЬ 21.30 22.00 23.00 „Ля прінцес Мален" драма Метерлінка, РАДІО ПАРІ 18.00 Весела авд., 18.45, 21.15 Пісні, 2.10 Розр. програма, 23.05 Спів. ресітал, РІГА 19.15, 20.00, „Гейша" оп. Джова, СОТЕНС 19.00 Популярні швайцарські мельодії, 21.30, 22.00 „Останній вальс" оп. Оск. Штравса, СТОКГОЛЬМ 20.15 Давня танк. музика, 21.30 Пісні різних народів у вик. сол.

Неділя, 16. жовтня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Концерт військ. орх., орх., балалайк. квінтет, 19.20 Розр. музика, 20.10 21.00 Оперетові мельодії, БЕРОМІНСТЕР 19.55, 20.00 21.00 22.00 „Пташник із Тиролю" оп. Целера, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 18.10 Танк. музика, 19.40 Сольо на цимбалах, 22.05 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 12.00 Орх., форт., 19.15 Пісні, 20.10 21.00 Веселий вечір, 22.30 Легка і танк. музика, МІЛЯНО 17.15 18.00 Розр. музика, 21.00 22.00 „Океан" комедія Меясія, РАДІО ПАРІ 18.00 19.00 Розр. концерт, 21.15 Спів, 21.30 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.15 18.00 Розр. мельодії, 21.00 22.00 23.00 „І кватро рустегі" оп. Вольф-Ферарія, САРБРІКЕН 20.10 21.00 „Вільний стрілець" оп. Вебера, ШТРАСБУРҐ 22.00 23.00 „Корневільські дзвони" ком. оп. Пляикета.

Радіокутик.

ЛЮДСЬКІ ХВИЛІ.

Французький лікар Іван Бертранд заінсталював в одному зі шпиталів для умово хворих апарат, що служить для охоплювання „хвиль", які продукує людський мозок. Досліджувана людина сидить в кабіні цілковито забезпеченій від зверхнього електричного розладдя. Компреси зі соленої води на чолі та шиї пацієнта сполучені проводом з катодовим осцильографом, та рухомим дзеркалом, яке приміщене поверх кабіни. Завдяки такому урядженню можна слідкувати за внутрішніми настроями пацієнта у формі світляної кривульки. Коли ця особа не зосереджує своєї уваги на окресленому предметі, апарат показує спокійні рівні хвилі, які повторяються що 5 секунд. Ці хвилі називаються „хвилі Бергера". Вони стверджують тільки, що ця особа жива. Коли розбуджується увага або повстає зворушення — кривулька починає сильно тремтіти. Цей учений, який розпоряджає величезним „людським матеріялом" хворих, матиме змогу поробити різні секвенційні аналізи. Вже тепер ствердив він, що у багатьох пацієнтів хвилі Бергера, які свідчать про внутрішній спокій, взагалі не існують. В цих нещасних мізках панують безупинні бурі та неспокій. Також італійський учений поробив аналогічні досліди в досліджуванні психічних переживань людини.

БІРЖА.

Львів, 13. жовтня 1938
ГРОШІ

Купно-продажа: Бельги бельг. 90.82—9·15. Доляри америк. 5.31·00—5.29·0. Доляри канад. 5.28·50—5.26·00. Фльорени гол. 290·79—28·05. Франки фр. 14·25—13·15. Франки шв. 121·55—12·75. Фунти анг. 25·45—25·26. Гульдени данц. 10·25—99·75. Корони чеськ. 10·75-10·40 Корони шв. 113·60—112·75 Корони норв. 127·76—126·81 Корони дан. 131·95—130·10. Ліри італ. 28·2—19·61. Марки фінлян. 11·25—11·90 Марки нім. срібні 100·95—97·00. Тель Авів 25·3—2·00.

Папери.

1 і пів проц. внут. 67·00—66·00 3 і пів 9 ем. 89·30 сері . 52·00, 2 ем. 64·00. сері 43·75, 5. конвер 69·25. 4 прем. дол. ... доль. соліц, 66·36—66·20

Акції.

Банк Польський 126·00 Цукор 39·00, Вугоаь 36·00—35·50, Ліпльон 29·25—28·9, Островець 65·00, Стараховичі 43·75.
Тенденція дещо слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, дня 13. жовтня 1938
1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·75 зол.
1 кг. масла бочков. зал. з опак. 2·50 зол.
молоко 14—15 сот.
1 кг. яєць 130—1·70 зол.
Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко вдержана.

Оповістка.

Управа Тов. Українська Захоронка у Львові складає сердечну подяку шкільній громаді VIII кл. гуманістичної гімназії СС. Василіянок при вул. Длугоша за жертву 177 зол. 62 сот. передане на дожинлювання убогих дітей. 2225

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти | 4 оголошеневі шпальти

1 мм одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і вісниках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по . зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 40·—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 20·—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 10·—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 5·—

За редакцію відповідає Олександер Костик.
Видає Видавнича Спілка „Діло".
З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.